

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Третото продолжение на Триесет и
седмата седница на Собранието на
Република Македонија,
одржана на 22 март 2000 година

Седницата се одржа во салата на Собранието со почеток во 11,50 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше Саво Климовски, претседател на Собранието.

САВО КЛИМОВСКИ:

Продолжуваме со работа по Триесет и седмата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Радомир Карангелески, Ѓулистана Марковска и Владо Сугаревски, ме известија дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Во овој момент и Комисијата за здравство заседава, значи имаме таму доволен број на пратеници.

Но за да го констатираме доволниот број на пратеници, Ве молам, да притиснете едно од копчињата на системот за гласање, за да го утврдиме точниот број на присутни пратеници во салата.

За жал ни фалат уште тројца пратеници и ќе мораме да причекаме уште малку.

Ги молам пратениците да си заземат своите места, затоа што сме на границата на кворумот.

Значи имаме 61 пратеник во салата.

Констатирам дека на седницата присуствуваат мнозинство пратеници на Собранието и Собранието може полноважно да одлучува.

Продолжуваме со општиот претрес по предлогот на законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

За збор се јави господинот пратеник Сејфедин Харуни.

СЕЈФЕДИН ХАРУНИ:

Почитуван претседателе, почитувани дами и господа пратеници, мој став и ставот на мнозинството пратеници на ПДП е евентуалната идна реформа во пензискиот систем да се изврши на постојниот пензиски систем со почитување на Уставот, со претходна демократска расправа, особено од страха ка социјалните партнери како што се Сојузот на синдикатите, Стопанската комора на Македонија како и на организациите и

здруженијата што се заинтересирани за постабилен и подобар пензиски систем.

Лично сум против препораките за формирање на задолжителен пензиски фонд, укинувањето на пензионирањето само со стаж и продолжување на старосната граница, зголемување на работниот стаж од 40 на 50 години, укинување на правото жената да се пензионира порано од мажите, намалување на износот на минималната старосна пензија, зголемување на годините на старост на семејна пензија, намалување на максималната возраст на децата за примање на семејна пензија, инвалидите на трудот, чија инвалидност настанала на работно место, или по основ на професионални заболувања, да бидат опфатени надвор од досегашниот пензиски систем. со посебен систем на пензионирање.

Мнозинството пратеници во ПДП сметаат дека обезбедувањето на платежната способност на пензискиот фонд, како краткорочна, така и долгорочна и максимум сигурност и минимум ризик, најбрз може да се остварат преку досегашниот пензиски фонд, преку преземање на соодветните економски мерки, да се влијае на заживување на стопанството, бидејќи тоа е прв услов за отпочнување и за решавање на проблемите кои постојат, во врска со платежната способност на пензискиот фонд и по активен однос во државата во обезбедувањето и остварувањето на обврските на работодавачите во навременото и соодветното уплатување на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување.

Понудениот модел за реформи на пензискиот систем на Република Македонија е не прифатлив. Не прифатливоста на моделот за реформа на пензискиот систем, доаѓа од непостоењето на економски, социјални услови во реформата на пензискиот систем, додека по новиот модел е не целосен и не соодветен, за нашата држава во овој период.

Владата на Република Македонија неодамна го утврди текстот на Предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување. За мене и за мнозинството пратеници на ПДП не се земени предвид овие ставови, поради кои не се согласивме со понудениот модел на пензискиот систем во Република Македонија.

Прво, во Република Македонија, не постојат економски и социјални услови за успешна реформа во пензискиот систем во Република Македонија. Нецелосниот и несоодветен модел за реформите во пензискиот систем, како и не изготвувањето

и не можноста да се разгледаат сите други законски прописи, истовремено потребни, за целосна реформа во пензискиот систем, кои што претпочитав, во Република Македонија да се одложи започнувањето на реформите во пензискиот систем.

Поаѓајќи од тие основи, односно основни компоненти и претпоставки, барам донесувањето на Предлогот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување да се одложи. Не сме против реформите, меѓутоа, сите овие наведени услови, диктираат неодложно овој закон да се одложи за идно време.

Тоа значи дека се додека не се обезбедат, минимум услови, стабилност и развој во економската сфера, како предуслови за успешност на реформата и додека не се донесат сите закони во пакет на пензискиот систем, треба да се одложи реформата на пензискиот систем, односно воведување на постојниот систем во Република Македонија.

Второ, мнозинството пратеници на ПДП, поаѓаат од вкупните економски и социјални услови и сметаат дека сегашниот државен пензиски систем е поприфатлив за осигурениците, затоа во Република Македонија, како основен столб, треба да остане само државниот пензиски систем, а како дополнителен договорниот пензиски столб.

Вклучувањето и ангажирањето на одредени законски механизми, во подобрување на прибирање на придонеси од правните субјекти, дополнувањето на економските фактори на пазарот, натамошен развој и зголемување на вработеноста, би овозможиле и натаму успешно работење на државниот пензиски систем во Република Македонија.

Причините поради кои ние не го прифаќаме моделот на пензискиот систем на Република Македонија и Предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Закон за пензиско и инвалидско осигурување, произлегува пред се од непостоењето на економски услови за реформа во пензискиот систем, од не целосниот и не соодветен понуден модел, за нашата држава во овој период и од можноста, да се согледаат сите законски проекти од областа на пензискиот систем, за правилно и целосно информирање на сите оние, на кои се однесуваат реформите на пензискиот систем во Република Македонија.

Сегашните економски и социјални услови, не се поволни за отпочнување на реформата во пензискиот систем, бидејќи

производството повеќе години наназад, бележи застој во својот развој. Отсуствуваат поголеми инвестиции за економски развој. Лоша е ликвидноста кај голем број правни лица. Започнатите реформи во економската сфера не ги даваат резултатите во приватизацијата, реформата на банкарскиот систем, даночниот систем, сопственоста, денационализацијата, пазарот на пари, неразвиениот систем на пазарното работење, социјалните реформи и т.н. Има зголемување на бројот на невработените, не постојат реални услови и програми за нови вработувања. Процентот на невработеноста е најголем во Европа и се очекува да биде уште зголемен, со реформите што се предвидуваат во јавниот сектор, како и можноста за натамошно не продуктивно работење во стопанството. Има нередовна исплата на плати и ниски плати. Нередовно се наплатува придонесот за пензиско и инвалидско осигурување и не функционираат механизмите за нивно собирање. Има голем број на вработени, прогласени за технолошки вишок и отворени стечајни постапки. Се намалуваат правата по основа на примање на паричен надоместок, во случај на престанок на работен однос поради технолошки вишок, односно стечај, како и висината на паричниот надоместок.

Понудениот модел за пензиски систем, како и Предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување, се не целосни и не соодветни за нашата држава.

Исто така, на изготвувањето на сите други законски прописи, што се предвидуваат да се донесат во сферата на пензискиот систем, доведуваат до големи нејаснотии и можности за правилно определување, за тоа дали реформата значи остварување на подобри и поголеми права во оваа област или не.

Тоа што се предлага, во Предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување е не прифатливо за мене, бидејќи се предлагаат рестрикции во скоро сите делови на правата на осигурениците, што секако, не може да се прифатат од страна на вработените на Република Македонија и не само во образовниот систем.

Со овој предлог закон сите сме губитници. Посебно ние Албанците, дека нема економско социјални услови и претпоставки, за успешно отпочнување на реформата во пензискиот систем. Деновиве е поткрепена во

програмата за економски развој и реформи, Македонија во 2003 година.

Во оваа програма, доследно се вели: Во Република Македонија се уште не се создадени неопходни услови за почеток на радикална реформа на пензискиот систем во насока тростепен систем. Вие конкретно, од Владата, во тој однос, дали сите овие забелешки не ги слушате, или не ги гледате, или вие не сте во состојба да ги разберете. ММФ ни препорачува, до крајот на месецот, просветно образовниот систем да биде намален за 3600 просветни работници. Владата на Љубчо Георгиевски, односно ресорниот министер за труд и социјална политика господинот Бедредин Ибраими, образованието го третира како државна администрација.

Вие господине министер, со овој закон му нанесувате огромна штета на образовниот процес. Вие со тоа, на сите нивоа и тоа поради притискање од ММФ и од Светската банка го правите тоа. Треба сите да знаете, а и вие како потпретседател на Владата, дека правите опасни експерименти во образованието. Немате направено ниту една сеопфатна анализа, каде и како ќе се намалува бројот на вработените во образовните установи.

Може да се случи училиштата да останат без наставен кадар, па дури и цели катедри да останат без професори. Немате одговор по овие проблеми, затоа што немате направено никаква анализа за овој случај. Дали знаете дека со напуштањето на 3600 просветни работници, можно е затворање на околу 200 училишта во Република Македонија. Или, вкупниот број на 32.000, колку што се вработени со основно и средно образование 3600, тоа е огромен број, која би требало да ја напуштат оваа дејност.

Повторно прашувам дали сте свесни дека поголемата штета ќе се одрази во училиштата со албански јазик и на другите националности, каде што соодветниот наставен кадар тешко и во ова време се создава. Во овие училишта, се уште, дел од наставата се изведува со не соодветен квалификуван кадар. Повторно прашувам дали си свесен како министер и потпретседател на Владата на Република Македонија, дека најголемо зло ќе му нанесеш со овој закон, на тој дел од популацијата, чиј член и припадник сте и вие. Тоа можеби не те интересира воопшто, туку те интересира како секој обичен член во таа Влада, во чиј состав сте уште неколку Албанци, ти остана едноставно, да ги верифицираш дебелиите профити на уште не

реализирани делби во црниот транспорт и за легализација на бродот за чиј екипаж се шушка, односно е јавна тајна дека е сплеткан во пиратски структури.

Со ова прашање, вие ја доведувате во прашање дејноста, а дејноста во конкретниот случај не смее воопшто да се доведува во прашање. Вие не го почитувате достоинството на трудот со реформите што сте ги почнале, а имаме сознание дека истите реформи се понудија и во поранешната Влада. Имавме министер во истиот ресор господинот Сабриу и господинот Зибири, меѓутоа на таква провокација не нареднаа.

Започнување на ваква реформа не се предвидува и на прагот на XXI-от век, односно ни со периодот за кој се утврдува оваа програма до 2003 година, поради неколку основни причини.

Прво, финансискиот систем во Република Македонија е прилично неразвиен и претежно доминираат банките, пазари на пари и капитал, што се сиромашни со инструменти, имаат мал степен на ликвидност, а не банкарските финансиски институции, речиси и да не постојат во Република Македонија.

Второ, повратната спрега меѓу реформата во пензискиот систем и развојот на пазар на капитал е непремостлива, бидејќи отсутствуваат соодветни институции, практика, знаење и да се усвојат уште повеќе механизми за регулација на инвестиционите фондови.

Трето, со воведувањето на пензискиот фонд, ќе се јават високи транзициони трошоци, особено во првата декада од реформата.

Четврто, не можност на државата, во првите години од реформата да го покрие дефицитот во државниот пензиски фонд, бидејќи има големи обврски кон старото девизно штедење, пропаднатите штедилници, претстојната денационализација, загубите во претпријатијата, дубиозите во банкарскиот систем и друго.

Оптимистичките претпоставки и докази за супериорноста на постојниот систем, во однос на системот на претходното финансирање, наведен од деведесетите години, сериозно се преиспитува, во земјите што се понапредни, во својство на транзиција. Но што е најбитно во ова преиспитување, основно е колку придонесот на реформата кон зголемувањето на долгорочната стапка на штедење во приватниот пензиски фонд, влијае во забрзувањето на стопанскиот развој.

Односно, резултатите не се најповолни.

Од друга страна, овие реформи во пензискиот систем укажуваат на високи транзициони трошоци за функционирање на системот, кој голта добар дел од приходите. Во ваквите и други негативни последици од воведувањето на приватните пензии, фондови на пензискиот систем, укажуваат и познати светски научници. Тие се залагаат за реформи само на државниот пензиски систем.

Затоа, поаѓајќи од овие наведени елементи, укажувам дека е рано да се отпочне со реформа на пензискиот систем во Република Македонија. Во сегашни услови треба да се развиваат и искористуваат сите инструменти, за успешно работење на досегашниот државен пензиски систем.

Повторно прашувам. Дали сите наведени забелешки воопшто не ви ставаат забелешка. И вчера дискутантите, кој исто така се вклучија, господинот Сабриу, господинот Бузлевски и господинот Гошев, кои во своите дискусии дадоа позитивни насоки за идните реформи во овој закон. Јас наполно се согласувам.

СЕЈФЕДИН ХАРУНИ: (Продолжение)

И, останува сега кому да му се верува. А, сигурен сум дека во конкретниот случај што Владата го има заземено со конкретниот закон, работите во основа не ги познаваат.

Доколку се оцени дека во еден подолг временски период треба да се изврши реформа во пензискиот систем, тогаш треба да се оцени моментот кога да се отпочне со реформата во пензискиот систем кај нас. Реформата да биде одраз на состојбите кај нас и со решение што се својствени за нас. Реформата да ја прифатат што поголем број работници, односно граѓани за кого тоа се однесува. Законите да бидат целосно разработени и јасно презентирани, за да може реформата да добие во својата транспарентност. Треба да се постигне согласност меѓу социјалните партнери во државата, за моделот на реформата во пензискиот систем, да значи чекор напред во остварувањето на правата по тој систем, што сите нас и не тангира.

Поради својот конструктивен приод од предложената реформа во пензискиот систем и односот кон своето членство и пошироката јавност на која јас и припаѓам и како партија ПДП за познавање на она што се нуди со реформата на пензискиот систем, ценам дека и покрај заземениот став за реформата има потреба од конкретно произнесување и по Предлогот за

донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за ПИО.

Затоа, предлагам член 1, 2, 3 и 4 да не се прифаќаат, поради тоа што воведувањето на тростолбен пензиски систем во РМ е пре урането, поради причините наведени претходно во материјалот. Измените што се предвидуваат со овие членови би требало да се предвидат и истите да се применуваат кога ќе се изготват и другите посебни Закони за задолжително и доброволно капитално финансирање пензиско осигурување. Овие измени, доколку се прифатат би биле само слово на хартија, кое не ќе може да се применува, се додека не се донесат посебните закони.

Член 5 да не се прифаќа, поради тоа што зголемувањето на старосната граница како услов за пензионирање од 63 на 65 за мажи, односно од 60 на 63 за жени со 15 години работен стаж во сегашни услови кога има 36% невработени, едноставно е голема кочница за отпочнување на процесот на поголема вработеност во РМ.

Еден од предусловите за успешно функционирање на приватниот пензиски фонд, е приклучувањето на што поголем број ново вработени во задолжителниот приватен пензиски фонд, кој ќе примаат редовни високи плати, а притоа ќе се плаќа и редовен придонес за ПИО.

Укинувањето на условот за пензионирање од 40 години работен стаж за мажи и 35 години за жени е исто така не основан, бидејќи тој треба да остане и понатаму и да им се овозможи на работниците да го остваруваат правото на пензија и по основ на исполнување на условот на работен стаж од 40 години односно 35 години за жена.

Вработените во индустријата, особено во текстилната, градежната, графичката, кожарската, земјоделието, трговијата, угостителството, здравството и други, бараат да се намали работниот стаж како услов за пензија, а не истиот да се брише и единствен услов за пензионирање да бидат годините на старост, минимум 15 години работен стаж. И оваа измена негативно ќе влијае на можноста за зголемување на бројот на невработените, а особено на младите школувани и перспективни кадри, што РМ ги има.

Член 6 се прифаќа, со тоа што во него треба да се предвиди кој орган ќе го утврдува коефициентот за валоризација на платите од претходна група.

Член 7 да не се прифаќа, поради тоа што со него се намалува заменската стапка од 80%, на 72% и заради по прегледно согледување на пензиската основа која што се утврдува со старосната пензија, која треба да има соодветни табели, како што тоа е дадено во досегашниот член. Примената на измената на овој член е предвидено да биде по донесувањето на законот, со кој ќе се уреди задолжителниот капитал на финансирано пензиско осигурување.

Член 8 да се прифати, поради тоа што со измените на овој член се зголемува за по еден посто најнискиот износ на старосната пензија во зависност од годините на работниот стаж. Но, оваа измена не ќе може да се применува и од 1.09.2000 година, бидејќи задолжителното капитално пензиско осигурување ќе се применува по донесувањето на посебен закон. Тоа значи дека оваа измена долго време не ќе може да се применува со предложениот закон.

Член 9 се предлага да не се брише, поради тоа што овој член воопшто не е определен кога истиот ќе се применува и истиот не треба да се брише. Доколку истиот се избрише, дали тоа значи дека нема да има ограничување на највисоката старосна пензија.

Член 10, со измената на овој член се предвидува усогласувањето на старосната пензија да се врши според движењето на индексот на трошоците на живот и просечната плата од сите вработени во Републиката. Досегашното решение е согласно на движењата на просечната плата на вработените во стопанството на Република Македонија, поаѓајќи од измената во постојниот член 37, значи дека усогласувањето на старосната пензија ќе биде по две основи.

Член 11 да не се прифаќа. Инвалидската пензија што се остварува по 2015 година ќе се определува во процент помал од 80% постапно, за да во 2040-та година тој процент изнесува 72%, односно сразмерно на годините на стаж предвидени во табелите на тој член. И овој член не би можел да се спроведува ни од 1.09.2000-та година. Како што е предвидено во член 34 од Предлогот, бидејќи неговата примена зависи од примената на законот, со кој ќе се уреди задолжителното капитално пензиско осигурување.

Утврдувањето на намалувањето на процентот на износот на инвалидската пензија постапно од 2015 година, го доведува во прашање и изјаснувањето на осигуреникот дека останува во државниот

пензиски фонд. Имено, и покрај тоа што ќе се одлучува да остане само во тој фонд неговата пензија би се намалила ако оствари право на пензионирање по 2015 година.

Членовите 12 и 13 да не се прифаќаат, поради тоа што измените во овие членови не се прифаќаат, од причините наведени за член 11, а за членот 13 не е утврдено кога истиот ќе се применува.

Членот 14 да се прифати, да се прифати алтернативата и да се задржи постојното решение. Зголемувањето на годините за остварување на правото на семејна пензија е неоправдано во сегашни услови, бидејќи на лицата корисници на оваа пензија тоа право треба да им се овозможи што е можно да го користат, порано а не подоцна.

Член 15 од предложениот закон се прифаќа алтернативата и да се задржи постојното решение. Согласно Законот во нашето школство се утврдува дека редовното школување се остварува до 26 години годишна возраст ако соодветниот закон го определува времето на школувањето.

Тогаш, со овој закон нема никаков основ да се изврши измена на овој член.

Членот 16 од предложениот закон не се прифаќа, поради тоа што оваа измена не може да се применува, со оглед на тоа што е условена воведувањето на приватниот пензиски систем. Овој член нема ставови, а во Предлогот предлагачот се повикува на ставови коине постојат. Промената на заменската стапка со овој закон ќе има влијание и врз висината на утврдувањето на семејната пензија.

Член 17 да не се прифаќа, поради тоа што причината за неприфаќањето на овој член е иста како и со членот 16.

Член 18 да се прифати и измената на овој член е предложена согласно измените на називите на соодветните министерства.

Член 19, 20, 21 и 22 да не се прифаќаат, поради тоа што за да се воведат задолжително капитално пензиско осигурување, треба да има одредени предуслови кои се неопходни за истиот. По конкретно, причините за ваквиот став се наведени во самиот материјал што се однесува на самата содржина на овие членови, не се содржани прашањата кои треба да се уредат токму со овој закон. Тоа се прашањата, пред се, околу правото на осигурениците на управување во што може да се вложат средствата на фондот во кој износ, прашањето на гаранциите и т.н.

Членовите 23, 24 и 25 да се прифатат. Со оглед на тоа што фондот располага со права од приватизацијата, треба да му се овозможи на истиот да одлучува за истите, но и да се ограничи во располагањето на тие средства.

Членот 26 да не се прифаќа, поради тоа што со овој член се ограничува основната на пресметување и плаќање на придонесот од плата и притоа се поставува прашањето, дали тоа треба така да биде уредено или не и со конкретниот закон.

Членот 27 да не се прифаќа ставот 2 и 3 на нивниот член 193-6, како и нивниот член 193-в. И покрај најавата на промоторите на моделот за реформата на пензискиот систем, дека оние кои што ќе останат само во државниот пензиски систем, ќе ги остваруваат правата утврдени со досегашниот закон. Со овој член се врши измена на додатното ветување. Имено, оние кои што ќе имаат помалку пензиски стаж од 15 години, ќе имаат постапно намалување на заменската стапка и определувањето на правата на пензија. Тоа се однесува и за инвалидската пензија, односно за старосната пензија.

Со членовите 28 и 29 се утврдува до престанувањето на вршењето на Законот за исплата на платите во РМ, валоризацијата на коефициентите врз основа на просечната плата на вработените, ќе се врши врз основа на движењата на просечната плата на вработените во нестопанството во Република Македонија. Тоа се однесува и за утврдување на најнискиот износ на старосна пензија.

Член 30 од овој Предлог закон да не се прифаќа, поради тоа што со овој член се намалува заменската стапка од 80% за највисока пензија по 2015 година на 72% од просечната плата остварена во нестопанството во Републиката во претходната година.

Член 31, овој член утврдува како ќе се врши усогласувањето на старосната пензија, до престанувањето на вршењето на Законот за исплата на платите во РМ.

Со член 32, се дава можност да се оствари правото на старосна пензија под услови на постојниот Закон, кога осигуреникот до денот на почетокот на примената на измените на Законот, има најмалку 35 години за маж, односно 30 години за жена пензиски стаж.

Со член 33, се обезбедуваат правата на досегашните корисници на осигурувањето, со тоа што се определува дека усогласувањето ќе биде според одредбите на овој закон.

Со член 34, треба да се преиспитаат членовите кои што можат да се применуваат по нивното донесување. Рокот утврден како од 1 септември 2000-та година за применување на дел од предложените членови е многу краток и не остварлив, бидејќи тоа зависи и од остварување на други предуслови, а пред се, од прифаќањето и на самиот модел на реформа во пензискиот систем.

Господа пратеници, дозволете, тоа се однесува за Вас од ДПА и од коалицијата, мала дигресија. И, да заклучам. Поради тоа што многу забелешки му упатив на потпретседателот на Владата и на ресорниот министер г-дин Ибраим Бедредин, овие од ДПА имаат мала среќа што зад нив и зад Вас стои еден главен уредник, последен скопак од западниот тип на албански калибар, потсвесен тоталитарец и добар ономотопеец од тип на кинолошко потекло, повикува на морална политичка диференцијација. Повикува во име на демократија, во име на слободата, во име на различноста, во име на албанскиот патриотизам и ред други и тоа со "кажи прст", заради кој што одамна се има согласено да остане вечит евнух. Сега, ја повикува албанската јавност и ја запознава како тој умее да ја позабавува позицијата и добро да ја брани неја од собраниската говорница, во стилот на верен киноша, со партискиот билтен што тој е и главен уредник. Ви благодарам што бевте внимателни.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г-динот Сејфедин Харуни.

Мислам, она последното што беше, сметам дека навистина беше конструктивна неговата дискусија, но со овој последен излет на крај, што верувам дека не одговараше и беше надвор од темата на расправа.

Меѓутоа, како и да е јас однапред не можам да знам кој како ќе го заврши своето излагање и мислам дека тоа и тој дел воопшто не одговараше на самата тема на расправа.

Процедурално г-динот Мевљан Таири.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Г-динот Сејфедин Харуни во неколку наврати се повикуваше на пратеничката група на ПДП. Впрочем, неговото излагање изгледаше како да е во име на пратеничката група на ПДП.

Мислам дека неговото излагање е само негово лично, затоа што во пратеничката група не сме му дале мандат да зборува во наше име. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Г-дин Харуни бара реплика.

СЕЈФЕДИН ХАРУНИ:

Јас му благодарам за неговото внимание што го потенцира, меѓутоа јас реков мноштвото пратеници од Партијата за демократски просперитет, чиј сум и јас член.

А, од тоа мноштво г-динот Мевљан Таири има исклучок.

САВО КЛИМОВСКИ:

Г-дине Харуни дали завршивте.

Г-дине Таири. Повелете.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Не го разбрав точно што сакаше да каже, но во секој случај тоа мнозинство не е утврдено во пратеничката група.

Доколку имало такво, јас немаше да го кажам ова.

САВО КЛИМОВСКИ:

Секој пратеник има право да говори во свое име и ова нека биде во името, во лично име на г-динот Харуни.

Одиме понатаму со расправата.

За збор се јави г-динот Трајко Гешовски.

ТРАЈКО ГЕШОВСКИ:

Почитуван претседател на Собрание, почитувани членови на Влада, почитувани колеги пратеници.

Неповолните движења на стопанството на Македонија и почетокот на транзицијата кои пазарното стопанство предизвика зголемување на претпријатијата кои што работат со загуба, прогласување на технолошки вишоци на работната сила и отворање на бројни стечајни постапки. На овие состојби во овој транзиционен период, не беше поштеден и пензискиот систем. Поради овие состојби дојде до намалување на бројот на активните осигуреници кои плаќаат придонес и зголемување на бројот на пензионерите, што доведе до намалување на соодносот на осигуреници спрема пензионери, кои што сега тој сооднос изнесува еден према еден-61.

Со Предлог законот за изменување и дополнување на Законот за ПИО, се обезбедува исполнување на основните цели што ќе се постигнат со реформата.

Преку обезбедувањето на:

Прво, сигурност во остварување на правата во пензиското и инвалидското осигурување.

Второ, осигурување на краткорочна и долгорочна солветност на Фондот за пензиско

и инвалидско осигурување.

Трето, максимум сигурност и минимум ризик.

Четврто, гарантирање праведност на пензиите на сите генерации.

Петто, јакнење на довербата на јавноста во пензискиот систем.

Со новиот Предлог закон се предвидува да има:

Прво, задолжително пензиско - инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност. Тоа е првиот столб на овој закон.

Второ, задолжително капитално приватно осигурување. Тоа е вториот столб.

Трето, доброволно приватно осигурување, третиот столб.

Процентот со предлогот е 13% задолжително осигурување и 7% за задолжително приватно осигурување.

Во почетокот сметам дека овој сооднос би требало да биде 15 према 5, се додека овој нов пензиски систем не заживее и не се видат ефектите од него.

Задолжителното капитално осигурување, вториот столб е нов однапред финансиран систем со дефинирани придонеси. Со ова осигурување ќе се обезбеди право на пензиско осигурување во случај на старост, односно старосна пензија.

Во задолжителното капитално пензионо осигурување ќе бидат опфатени лица кои прв пат би стапиле во ова осигурување, односно лица кои прв пат ќе се вработат на почетокот на примената на Законот за задолжително капитално финансирано пензионо осигурување.

Во третиот столб, односно доброволното капитално осигурување се дава можност и за доброволно вклучување на постојаните осигуреници, опфатени во пензионото инвалидско осигурување. На тој начин се обезбедува новиот систем да биде достапен на многу поширока група на осигуреници.

Во врска со старосната граница да се покачи на 63 години кај жени, односно 65 кај мажи, Социјално економскиот совет имаше предлог оваа старосна граница да се намали.

Согласно предлогот на Економскиот социјалниот совет, се изготвени нови проекции за долгорочно влијание врз пензискиот систем и со дополнителни консултации со Светската банка. Предложено е старосната граница да биде 62 години кај жени и 64 години кај мажи.

За успешно спроведување на реформите во пензиското и инвалидското осигурување, неопходно е реформите во нашата држава што побрзо да отпочнат, а со тоа да се зголеми вработеноста, смалување на задолженијата на државата во странство, смалување на притисокот од стечаите, смалувањето на притисок од социјалата кое што тешко ни паѓа, разрешување на проблемите со штедните влогови, понатаму разрешување на проблемот со 8% на пензионери, разрешување на проблемите со новите пензионери односно административните пензии кои што допрва ќе доаѓаат. Со постапно решавање на сите овие проблеми, ќе се создадат предуслови да имаме еден стабилен сигурен и солвентен пензиски систем кој што ќе гарантира на идните пензионери, кои што ќе се пензионираат после 2015 година, еден мирен, квалитетен и спокоен живот на пензионерите.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на господинот пратеник Трајко Гешовски за учество во расправата.

За збор се јави господинот пратеник Митко Тилевски.

МИТКО ТИЛЕВСКИ:

Почитуван господине претседателе, почитувани пратеници, денешнава точка што е на дневен ред веќе два дена во Собранието, како што самиот сметав е од интерес и на самите граѓани, донесе многу конструктивна и широка расправа во врска со Предлогот на законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Општа е констатацијата како позицијата така и од опозицијата дека неминовна е потребата од реформи. Истиот се гледа како составен дел на процесот на структурно прилагодување на социјалниот сектор. За изготвувањето на Предлогот на закон се имаа предвид мислењата, предлозите и забелешките дадени во расправата во претходната расправа. Потребни се реформи во пензискиот систем кој ќе бидат засновани на долгорочни проекции на приходи и расходи врз основа на очекувани или претпоставени демографски и економски трендови.

Со предложените законски одредби се воспоставува повеќеслоен пензиски систем во РМ. Новиот пензиски систем се предлага да биде составен од пензиско - инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност и капитално финансиско пензиско осигурување, кој систем ќе

овозможува материјална и социјална сигурност на граѓаните во РМ.

Структурата на новиот пензиски систем во РМ се заснива на три столба и тоа:

Задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност, тоа е првиот столб.

Задолжително капитално финансиско пензиско осигурување, вториот столб и

Доброволно капитално финансиско осигурување, третиот столб.

Воспоставувањето на повеќеслоен пензиски систем како комбиниран систем од државен, тековно финансиран и капитално однапред финансиран пензиски систем е во функција на стабилен, сигурен и современ пензиски систем. При тоа придонесот од платите нема да се зголемува, што значи нема дополнително да се оптоварува стопанството, а при пензионирањето вкупната стапка која ја заменува платата ќе остане на приближно ниво. Предложената реформа значи стабилен, сигурен и современ пензиски систем на долгорочен план.

Како член на Комисијата за труд и социјална политика на Собранието на РМ и како пратеник ќе гласам за донесување на овој суштински и реформски закон.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на господинот пратеник Митко Тилевски за учество во расправата.

За збор се јави господинот пратеник Горанчо Трајков.

ГОРАНЧО ТРАЈКОВ:

Господине претседателе, господа од Владата, почитувани пратеници, најнапред би сакал да ги дадам моите размислувања за донесувањето на овој пред се реформски закон.

Прво, ако го анализираме досегашното работење на Фондот за ПИО ќе видиме дека ситуацијата воопшто не е розова, иако некој сака сосема различно да ги прикаже ова. Денес имаме голем број на пензионери кој едвај успеваат да го преживеат месецот со својата пензија, која најрегуларно ја имаат заработено во текот на својот работен век, секако работејќи по закон кој со одредени незначителни измени во сила е и ден денес, или едноставно кажано имаме модел по кој граѓани се запослиле, работеле и се пензионирале и сега ги користат плодовите од својот минат труд.

Второ, сега пред нас е закон кој е сосема различен концепт од сегашниот и на нас е да одлучиме дали е подобар од

досегашниот или не.

Моето размислување е следното.

Овој закон го имаат подготвено експерти од оваа област. Секако, наши експерти со помош на експерти од според не толку одамна напуштената терминологија кој денеска никако не можат да го заборават трулиот капитализам, каде пензионерите со своите пензии може да си обезбедат ни малку повеќе од леб и вода. Значи, овој закон воопшто не е случај, туку е резултат на сериозна работа на сериозни луѓе со сериозна стручност. Од тие причини си давам за право да го поддржам овој закон.

Во контекст на горе кажаното е и сатанизацијата на поимот приватен фонд. Ние еднаш за секогаш треба да расчистиме дека поимот приватно не е даден од фаволот и при самото негово споменување да ни се ежи косата. Ние мораме еднаш за секогаш да разбереме при постоење на добра законска рамка, приватната иницијатива е за многу чекори пред државната, или како што некој милува да каже, пред општествената.

Според мене, интересен е и феноменот што постојано се користи за пример ТАТ како неуспешна приватна иницијатива и тоа токму од неговите творци, а без да се води сметка дека најголем дел од граѓаните на Македонија за ТАТ слушнаа дури откако тој пропадна. Значи, ова наведува на помислата дека беше создаден само за да пропадне. Овој закон се работи најтранспарентно и јас воопшто не се сомневам дека ќе биде по сите европски стандарди, кои за разлика од нашите стандарди т.е. на стандардите на некои што се присутни и овде во салата не дозволуваат создавање на ТАТ. Инаку, јас не гледам никаков хендикеп на пример што еден Мајкро Софтер бил Гејтс, а не ООЗТ, или за мене не е никаков грешка што на пример Форд почнал сам да прави автомобили, а не почнал како директор или генерален директор на некое претпријатие во општествена сопственост. Или, сега да кажеме ако тој не бил приватен, туку бил општествен, автомобилите сега би летале, како што летаат автомобили од општествените претпријатија од источниот блок. Ова е генерално мое размислување околу овој закон и сакам уште еднаш да напоменам дека законот е изготвен од експерти, кои оваа проблематика многу добро ја познаваат и верувам дека резултатите од него, иако многу подоцна, ќе ја покажат визијата и добрата намера на оваа Влада.

Следна работа што доста ме иритираше во изминатиот период е поврзана

со донесување на овој закон и постапката на Сојузот на синдикатите на Македонија, или јавниот протест организиран за ова. Јас најпрво овде би го прашал раководството на ССМ дали има податок за бројот на пензионерите кои отишле во полна пензија, а земаат до три-четири илјади денари, кога за време на работењето земале во просек до 9.000 денари, или кој на тие луѓе требало да им каже дека придонесе се плаќани на најниски ставки и да се избори тоа да не е така. Сега јас повторно се прашувам кој на најголемиот број работници кои работат сега и земаат плата, а придонеси пак им се плаќаат на најниски ставки, ќе им каже дека кога ќе отидат во пензија ќе земаат минимален износ. Дали тоа треба да биде пратениците, дали треба да бидат министрите, дали треба да биде Владата или треба да биде Синдикатот, кој не само што ќе им каже, туку треба и да се бори тоа да не е така, бидејќи неговото постоење е да се бори за работниците, да се бори за нивните права, а не да создава клина одредена политичка партија да дојде на власт и што е уште по жално, таа партија е најмногу виновна за бедата во која сега се наоѓаме, т.е. партија која 10 години свесно ги кочеше работите, надевајќи се дека пак ќе се врати "снегот кој врнеше лани".

На крајот, сакам пак јавно да го прашам раководството на ССМ дали има направено свој организации барем во една од илјадниците приватни фирми кои ги има во државата Република Македонија.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Горанчо Трајков за учество во расправата.

Збор има господинот пратеник Алириза Лога.

АЛИРИЗА ЛОГА:

Почитуван претседателе, почитуван министер, членови на Владата, дами и господа пратеници.

Се пријавив за дискусија за да дадам и јас некои мои согледувања кои се однесуваат на овој закон, но не од стручен аспект за кој знам дека меѓу нас овде ги има доста, а веројатно и самиот закон не е дојден до кај нас преку, се разбира, разни филтри, експерти, стручњаци кои што го дале како што треба овој закон пред нас. Јас сакам да дадам мој придонес токму од еден друг агол и тоа.

Наша заложба и определба, се разбира и на нас од позицијата, а господа и на вас од опозицијата е дека ние како

општество, како држава тежнееме и сме спремни што побрзо да бидеме вклучени во сите европски асоцијации, уште повеќе да бидеме рамноправни членови на европската заедница и сите други Северно-атлански асоцијации. Барем во овој поглед ние сме на исто мислење. Тогаш се прашувам од каде овие радикални разидувања кога се работи за донесување на вакви системски закони, кои сакаме или не, мора да бидат компатибилни со европските закони, каде и ние тежнееме.

Јас лично потполно се согласувам со некои мислења дека постојниот закон е малку, барем некои членови од тој закон се по прифатливи за општеството и за сите граѓани, но мораме и должни сме ние како законодавци на крај краишта да им објасниме на граѓаните дека еднаш треба да решиме во интерес на подоброто утре, или со други зборови нас ние е јасно дека овој закон е малку порестриктивен за моментот, а тоа го правиме за утре да биде по прифатлив и подобар, за подобра иднина. Ние сигурно ќе имаме и други вакви реформски, системски закони кои ќе бидат на прв поглед прифатливи од голем број на граѓани, како што е од 1 април ДДВ, кое што навистина за многу од нас, од граѓаните не е прифатливо, меѓутоа ние сме принудени тоа да го спроведеме и тоа после неколку години одлагање.

Значи, вакви закони ќе има и во иднина, затоа што и ние самите како од позицијата, така и од опозицијата секогаш и секој ден бараме реформи од Владата, донесување на вакви системски закони, компатибилни со европските стандарди, а од друга страна на некој начин намерно или не намерно сакате да ги кочите и да се повикувате на нашите граѓани дека оваа Влада ветила нешто друго, а од друга страна е против вашата иднина или вашиот стандард. Ние за тоа сме свесни, но и решени реформите да ги спроведеме до крај и да биде што по брзо и по блиску до Европската заедница, иако во моментот се разбира и нешто да жртвуваме. Или, да го интерпретирам она што на една средба со претставници на ММФ, господинот министер Никола Груевски го интерпретираше дека мораме еднаш да скокаме во ладна вода, исто како што секоја година во јануари, барем од Камениот мост скокаме по крстот, за да ни се опростат гревовите. Па, сигурно и ние имаме потреба да скокнеме во таа ладна вода и да ги уплашиме сите тие гревови од минатиот систем, од вашиот систем кој што вие го водевте долги години. И што сега?

Вие господа од левата страна сакате да докажете дека сте поголеми хуманисти, дека сте поголеми патриоти, дека сте душегрижници и бранители на корисниците на пензии и слично. Како овие корисници да се само ваши членови, симпатизери на вашите партии, а иако знаете дека електоратот се изјасни над 60% за оваа позиција и ако треба барем вака формално да не се согласуваме со ваквите закони, треба ние да бидеме тие, затоа што прво ние ќе бидеме во атак од нашите избирачи, дека еве вие донесувате вакви закони кои за нас не се благодарни, но напротив, ние сме свесни за тоа, сме решени да им објасниме за ова што мислиме со овие закони и што сакаме да постигнеме со тоа. Се разбира во моментот се не благодарни и не прифатливи, меѓутоа се многу визионерни и за подоброто утре да бидеме што поблиску до таа Европска заедница. Со еден збор, ние можеме да направиме измени што се однесуваат на некои членови, да интервенира дури и амандмански на овој закон, но се до оној домен каде што не делува во целиот систем на тој закон.

Јас конкретно би се согласил овој закон да не стапи во сила веднаш, туку да му дадеме најмалку време од една година, или година и пол за да малку се релаксира и стопанството и да се даде еден вакум и да се добие во време, што не значи дека треба тоа да се оспори.

Некои претходни дискусанти од вчера предложија, дури предлагаат да се одложи, да се повлече или пролонгира за едно време. Не знам каде тоа ни бе однело, затоа што секое пролонгирање, се разбира, води поназад од Европската заедница, од сите тие стандарди. Ќе се оддалечиме уште повеќе, отколку да се приближиме.

Вака, глобално, уште на почетокот реков дека не сум некој стручњак да ги анализирам член по член, како што тоа го направи господинот Харуни, но сум за тоа, дека, овој закон треба да се донесе и да се гласа, се разбира, јас можам да земам таква обврска во име на мојата пратеничка група дека ќе го поддржиме и ќе го гласаме.

Друга алтернатива не гледам. Меѓутоа кога се сака да се направи некој политички маркетинг од оваа говорница, да се соберат политички поени, тоа е многу лесно. За жал, јас мислам дека тоа им е целта. Многу лесно и од овде да се повикуваат и граѓаните да излегуваат на плоштат на протести. Тоа е многу лесно. Меѓутоа, треба да се има предвид, дајте друга алтернатива. Кој е вашиот концепт.

Дајте некоја по долгорочна и стабилна, што се однесува до социјалната политика, конкретно во Законот за ПИО, па ако е тоа подобро од ова што го нуди Владата и господинот министер, тогаш ние би се согласиле. Но, јас мислам дека тука нема други такви алтернативи и концепции.

Од друга страна, ако сакаме самите да донесеме некои закони по теркот ала македонски, ала албански или било каков сакате, тоа не значи дека ќе биде прифатен од другите мониторинзи, од Европската и на ММФ. Сакале - не сакале, ова мора да го прифатиме и уште еднаш би нагласил дека и јас лично и мојата пратеничка група овој закон ќе го поддржи и ќе го гласа. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Алириза Лога за учеството во расправата.

За збор се јави господинот пратеник Мухамед Тахири.

МУХАМЕД ТАХИРИ:

Почитуван претседателе, почитувани дами и господа пратеници, почитувани претставници на Владата. По транзицијата што се случи на Балканот, па и пошироко, во некои од овие држави се појде со реформи во системот за да се приближат до светскиот систем на успешно функционирање. Па, и ние како држава, треба да се приклучиме кон тие реформи од кои се земени, како пример, неколку држави во светот.

По мое мислење, овој Предлог - закон е добар и треба да се прифати од страна на пратениците. Пензискиот систем во Република Македонија не беше имун на сите промени што се случија во општествено - економскиот развој во државава. Неповолните движења во стопанството предизвикаа голем број на претпријатијата кои работат со загуба, прогласување на технолошки вишоци на работна сила и отворање на бројни стечајни постапки. Ова се главните причини поради што се зголеми бројот на пензионерите, а се смали бројот на активните осигуреници.

Со не исплаќање на платите на осигурениците не се обезбедува и редовна наплата на придонесите, што се основен извор на финансирањето на Фондот за ПИО. Овие состојби предизвикаа намалување на приходите и зголемување на расходите на Фондот за ПИО. Затоа, често пати требаше Владата на РМ да преземе мерки за да се подобри финансиската состојба во Фондот, за да можат корисниците на пензиите да ги

користат нивните права, некогаш со задоцнување и од неколку месеци.

Немам намера да ве заморувам со бројките колку се сега личните примања на вработените и на пензионерите, но мислам дека овој Предлог - закон, гледам сигурност кон идните генерации. Со овој закон се обезбедуваат истовремено и исполнување на основните цели и дополнителните цели што ќе се постигнат со реформите.

Исполнувањето на овие цели е резултат во позитивен ефект на функционирањето на пензискиот систем и на економијата во целост. Дополнителните цели на приватните пензиски фондови ќе имаат влијание врз зголемување на штедењето на населението и тоа на долг рок што пак ќе ја засили моќта на растот на економијата во Македонија.

Со реформата може да се придонесе и за ефикасност на пазарот и на трудот и на намалување на невработеноста. Новиот пензиски систем се предлага да биде составен од пензиско - инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност и капитално финансирање. Пензиско осигурување преку кое граѓаните ќе обезбедуваат материјална и социјална сигурност.

Постоењето и функционирањето на повеќеслоен пензиски систем ќе обезбеди корист и сигурност, како за граѓанинот поединец. Граѓанинот поединец е по сигурен со ваквиот пензиски систем, бидејќи финансирањето на пензиите ќе се врши од три извори што меѓусебно ќе се надополнуваат и помагаат.

Законитостите на пазарот ќе бидат корегирани со државни извори на средства, со што ризикот од намалување, односно од немање на средства ќе биде намален.

Со лично вложување на приватни сметки, корисниците на пензиите, според овој закон, обезбедуваат полесна и по безгрижна старост, со повисок износ на лични пензии. Овој вид на пензискиот систем ја има таа предност што секој, во секое време ќе знае со колку средства располага на своја сметка и каде се инвестирани тие средства и колкава добивка остваруваат. На тој начин ќе обезбедиме сопствен пензиски и систем на подолг период на време што, впрочем е дел на секоја држава, вклучувајќи ја и нашата држава.

За постигнување на добра социјална политика, исто така ќе се постигне намалување на долгорочните обврски на државата, пензискиот систем и истовремено

намалување на јавната потрошувачка во делот на пензиите. Во овој систем на потполно финансираше ќе обезбеди основа, поголеми национални заштеди од повеќе генерации на корисници и ќе ја засили инвестиционата моќ на државата, што ќе влијае на подобри стандарди на граѓаните на Република Македонија.

И, неколку зборови за претходниот дискусант од ПДП, зборуваше во име на Пратеничката група на ПДП, а тој не е координатор на таа група. Овде, ресорното министерство згреши што не го поканил сезнајниот господин во врска со Предлог-законот за ПИО. Повикот до Албанците, господинот нема право, бидејќи тој не е претставник овде, а тоа се гледа со неговото гласање а не по изјаснувањето од говорницава. Ние, во ДПА, навистина имаме среќа што немаме пратеник од калибарот на господинот Сејфедин Харуни. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Мухамед Тахири.

Со оглед дека повеќе немаме за дискусија, го заклучувам општиот претрес.

Вие господине Зибири се јавувате процедурално или барате збор?

Барате збор.

Добро, сега ќе се јават и други. Во ред.

Добро, тогаш му давам збор на господинот Насер Зибири.

НАСЕР ЗИБЕРИ:

Почитуван претседателе, почитувани дами и господа, оваа дводневна расправа околу воведувањето на реформите во областа на пензиското осигурување несомнено буди интерес кај сите граѓани на РМ, а оттука и потребата да се изјасниме скоро секој член на Парламентот и да ги изнесеме своите видувања и ставови по однос на предложените измени, односно предложениот закон за измена и дополнување на Законот за ПИОМ.

Иако се пристапува кон изменување и дополнување. на постојниот закон, всушност измените се радикални и со нив, всушност, настанува една нова ера во областа на социјалното осигурување во РМ.

Од тука, со право сметам дека беа присутни, подолго време, реакциите на јавноста како од страна на Синдикатите, Сојузот на пензионерите, разните здруженија, политичките партии и конечно Собранието како меродавен орган, кој одлучува конечно за тоа како ќе изгледа

пензискиот систем во Република Македонија.

Патем, да истакнам дека ова што го имаме како проект за реформа на пензискиот систем, е во спротивност со тоа што беше програма на Коалицијата за промени во текот на кампањата, врз основа на што беа добиени изборите. Спротивноста е во смисла на тоа што предвидуваат измените во делот на реформа на постојниот пензиски систем, затоа што, како што повеќе дискусанти истакнаа, тој предвидува низа мерки што се рестриктивни во поглед на висината на пензијата, условите за стекнување на право на пензија и т.н. и т.н.

Но, едно е сигурно, повеќето земји од транзиција, и не само тие, туку и земји што имаат изразено развиен пензиски и социјален систем се соочуваат со проблем на недостиг, односно дефицит во фондовите што вршат исплата на пензиите. Тековно вршат измени на постојните системи за да се добие една балансирана состојба и перспективно разрешување на проблемите во областа на пензиското осигурување.

Република Македонија не е исклучок. Напротив, еден е од типичните примери што се соочуваат со криза во областа на овој систем. Во претходниот период се обидуваа да направи такви измени, што ќе значат балансирање на приходната и расходната страна на Фондот за ПИО, за да може тој истиот, да ја обавува функцијата предвидена согласно Законот за ПИО.

Со измените во 1994 и 1997 година Фондот за ПИО конечно застапа на здрави нозе и отпочна редовна исплата на пензиите. Меѓутоа, тоа не е доволно перспективно да се реши овој проблем и сите авторски анализи покажуваат дека, доколку опстане овој постојан систем, Република Македонија набрзо ќе се соочи со нова криза во пензиското осигурување и неминовно Фондот за ПИО ќе крахира, односно тој нема да биде солвентен и потентен да може да ги исплатува редовно пензиите.

Од тука, не случајно беше сугерирано и Македонија да ги отпочне реформите во оваа област. Но, реформи што ќе се засноваат врз позитивна искуства на одделни земји кои што порано од Република Македонија ги започнале реформите во оваа област. Како типични реформи, во позитивна конотација, често пати се спомнуваат реформите во Чиле, подоцна реформите во пензискиот систем во Унгарија и одделни други земји. Меѓутоа, условите во кои е востановен ваквиот систем, односно сличен систем, не се исти во Македонија и во гореспоменатите земји.

Од тука, сметам дека предлагачот треба да ги има предвид тие позитивни искуства што можат да бидат применливи во наши услови, имајќи го предвид економскиот амбиент, бројот на невработените, функционирањето на пазарот на капитал, на хартии од вредност и т.н. и т.н.

Кога сме тука, мислам дека, за да успешно ја спроведеме реформата во областа на пензискиот систем, не е доволно само да се направат измени на законот. Тоа можеби е најлесно. За да профункционира тоа, треба да се создадат повеќе услови. Еден од основните елементи да успее овој модел е постигнување општествен консензус за прифаќање на моделот, односно системот. За жал, во досегашниот и покрај заложбите, можеби недоволни на Министерството, Комитетот, па и Владата не дојде до еден поширок консензус за прифаќање на реформите. Напротив, се поостри беа реакциите на разни социјални партнери и други социјални здруженија и асоцијации. Сметам дека требаше да се направи дополнителен напор минимум да се постигне консензус помеѓу социјалните партнери. Не може да има успех и да успее реформата, доколку на блок се спротивставува еден од социјалните партнери, во случајов најважниот, по однос на спроведување на оваа реформа, а тоа е Сојузот на синдикатите. Затоа што клиенти на Фондот за ПИО и на постојниот, односно на тој заснован врз солидарност и приватниот, неминовно е расположението на граѓаните да се зачленуваат во истиот и неминовно е тие да го прифатат моделот.

Второ, мислам дека требаше предлагачот во овој период да даде неколку одговори на некои дилеми што Комитетот, во финансискиот план за транзиција на системот отвори неколку дилеми, а за кои нема одговор или има алтернативни решенија, но не се определува за ниту едно. Тоа, пред се е дилемата како ќе се финансира транзициониот период? Дали Комитетот, односно Министерството има доволно аргументи да се определи за еден од трите начини, односно модели: со државни обврзници финансирани од Буџетот или комбиниран модел на финансирање на транзицијата.

Доколку внимателно се чита финансискиот план за финансирање на транзицијата, ќе се види дека и самиот предлагач има доволно дилеми за да не биде убедлив пред пратениците за да се бара поддршка за еден од предложените модели. Мислам дека е недоволна само една преодна

норма кон крајот на содржината на законот, да се кажува дека транзицијата што ќе предизвика финансиски ефекти, според по оптимистичката варијанта најмалку 20 години, а според песимистичката дури 40 години и тоа во висина од најмалку 0,4% од ЦДП, тоа не е доволно да се истакнува само во една одредба и да се каже дека тоа ќе се финансира, односно ќе се санира од страна на Буџетот на Република Македонија. Оти, неминовно ќе се постави прашањето од каде Буџетот ќе ги сервисира тие средства? Дали тоа ќе бидат државните обврзници, владини обврзници што, според укажувањата, кај нас, се уште не постои систем на државен долг? Дали тоа ќе бидат овие други форми од страна на Буџетот, преку зголемување на разните даноци што, според сите укажувања, веќе Република Македонија е на црвената линија во тој однос, особено после први април по воведувањето на данокот за додадена вредност, очигледно е дека државата не смее да се впушти во таква авантура.

Од тука, треба да се најде некој поинаков модел, а да се бара и поддршка од страна на ИДА асоцијацијата за да се поддржи транзициониот период преку поволни кредити.

НАСЕР ЗИБЕРИ: (Продолжение)

Аранжманот со кој се условени реформите во социјалниот сектор, пред се со реформата во пензискиот систем, измените кои после овој закон ќе ги имаме пред нас во Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност, Законот за работни односи, Законот за здравствено осигурување, тоа се пакет на мерки кои се условени со еден кредит, доста поволен, под ИДА услови, во висина од 30 милиони американски долари, но кои не се наменети за поддршка на транзицијата на реформата на пензискиот систем, туку за поддршка на платниот биланс на Република Македонија.

Според досегашните информации, барем од најкопетентните луѓе како што е директорот на Светската банка за Македонија, господинот Чибер, Република Македонија досега нема искористено и одобрени кредити во висина од 141 милион долари, од кои повеќето се наменети за поддршка на платниот биланс на Република Македонија.

Оттука, мислам дека Владата требаше да пристапи кон изменување на условите на потпишаниот договор и овие средства кои се со многу поволни услови, со грејс период од најмалку 30 години, со најниска каматна стапка, да можеше дел од тие средства или

дел од средствата кои ќе се добијат од приватизацијата, пред се на Телеком и поголемите капацитети, да може да се покрие транзициониот период односно финансискиот гејт кој ќе се појави во државниот пензиски фонд, од причина што ќе се врши поинаква распределба на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, односно да се покрие тој кусок од 7% од придонесите во државниот пензиски фонд. Тоа е едно од прашањата кое сметам дека Владата требаше по темелно да го расправа и на поинаков начин да му се пријде на проблемот и пред пратениците да дојде со точно диференцирани ставови во однос на оваа проблематика.

Второ, прашање кое според мене останува исто така како дилема, а кое за жал во финалниот текст на Предлогот на законот е изоставено, односно се изоставени тие малку одредби кои беа во претходната фаза, кога законот беше во верзија на Предлог за донесување во однос на вториот и третиот столб, односно приватните пензиски шеми и задолжителни и доброволни. Мислам дека ќе се влеее сигурност кај пратениците и ќе се зацврстеше убедувањето дека Владата во правилна насока ја води реформата, доколку уште сега се знае која е содржината на тие фондови, кој е капиталот со кој ќе располага, кој ќе ги чува парите, кој ќе ги осигурува, кој ќе биде реосигурувачот, која е обврската на Владата виза ви ризикот и низа други прашања кои остануваат отворени, односно немаат апсолутно одговор во содржината на законот, а според информациите ниту има визија како тоа да се направи.

Трето прашање, кое заслужува внимание кога разговараме за ова прашање, тоа е прашањето дали Владата има концепт воопшто за социјалниот сектор и за реформите кои се спроведуваат. Мислам дека и Светската банка и ММФ не координирано му пристапуваат на ова прашање, но Владата во отсуство на развој на стратегија на социјалниот сектор, не нуди доволно аргументи пред светската банка и ММФ, за да може да се постави издржан, односно конзистентен концепт, од причина што доколку го читате внимателно текстот на законот, ќе се види дека две прашања наметнува реформата на пензискиот систем. Доволно рестрикции, кои и онака беа големи досега во постојниот систем и воведување на капитално финансиран модел.

Сите овие мерки одат во прилог на тоа да се обезбеди сигурност во остварувањето на правата на корисниците, односно на осигурениците. Ако е тоа така, а

мора да е така, тогаш се поставува прашањето што е идејата со т.н. фамозни предвремени пензионирања, односно административни пензии, кои стануваат се по актуелни денес во државата. Се водат кампањи, дури се составуваат списоци во разни министерства, за одбрана, здравство, образование, органи на управа и т.н., каде провејува некој став дека ќе дојде до принудно пензионирање на лица кои наполниле повеќе од 55 години старост или 30 години за жени, а 35 години за мажи стаж. Тоа е директно спротивно на оваа реформа, што денес Министерството за труд и социјална политика ја нуди на изјаснување пред Собранието, од причина што сите мерки кои се предвидуваат во законот, одат во стеснување на сите канали за нереален поголем прилив на нови корисници во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, а од друга страна со административни мерки го кршме токму тој принцип и утре ќе дојдеме во незавидна позиција односно Фондот за пензиско и инвалидско осигурување да не може да ги исплати редовно пензиите од новиот масовен прилив на нови пензионери.

Овој концепт е напуштен многу порано, уште во времето на господинот Сабриу, кога со новиот закон беше прекината практиката за докуп на стаж и забрана за административни пензии, од причина што се покажа дека Фондот за пензиско и инвалидско осигурување не може да го задржи тој прилив на нови пензионери, од проста причина што во Македонија соодносот на осигуреници и корисници на пензии е 1:1,61. Овој сооднос е меѓу пониските доколку се из земе Босна, заради познатите случувања и Албанија.

Македонија со ваков сооднос и со перспективно натамошно зголемување на невработеноста е без реални можности за брзи радикални промени на односите во оваа област, тешко дека ќе може понатаму Фондот за пензиско и инвалидско осигурување да биде солвентен.

Четврто, доколку Владата навистина не размислува доволно сериозно за прашањето на создавањето на условите за функционирање на пазарниот капитал, хартии од вредност и т.н., и создавање на сигурна регулатива за профункционирање на приватните пензиски фондови, се плашам дека Република Македонија ќе добие еден нов ТАТ, но во овој случај пензиски ТАТ.

На крајот мислам дека предлагачот на законот должи објаснување на две прашања, кои барем според мене се недоволно јасни: како и за која варијанта се

определува Владата да го финансира транзициониот период и каде ќе се пласираат средствата од вториот и третиот столб во сегашна ситуација на функционирање на пазарот на капитал во Република Македонија.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г. Насер Зибири за учество во расправата.

За збор се јави г. пратеник Фадил Бајрами.

ФАДИЛ БАЈРАМИ:

Почитуван претседател, дами и господа пратеници, почитуван министер, анализирајќи го Предлогот на законот за изменување и дополнување на законот за пензиско и инвалидско осигурување и воведното излагање на министерот за труд и социјална политика, г. Бедредин Ибраими, иако има про и контра дискусии или про и контра аргументи, мислам дека овој закон треба да се поддржи поради многу причини, а јас ќе се обидам да наведам некои од најбитните.

Досегашниот принцип сегашните осигуреници плаќаат за сегашните пензионери, ако се остави не изменет, ќе се соочи со финансиски стрес, кој секогаш ќе се зголемува и на крајот не само нас како Парламент и Влада, но и сите креатори на политика ќе ги остави без избор, освен да направат драстично намалување на пензиите и покрај тоа што плаќале висока стапка на придонесе додека работеле.

Новото решение што се предлага, пензискиот систем да се состои од три столба, е добро решение и ваков систем веќе се применува во многу европски и други земји во транзиција, кој се покажал како многу ефикасен.

Задолжителното пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност, сегашните осигуреници плаќаат за сегашните пензионери, овој вид на осигурување ќе обезбеди остварување на права од пензиско и инвалидско осигурување во случај на старост, инвалидност и смрт, што значи дека ќе се исплаќа дел од старосната пензија, инвалидската пензија, семејната пензија, како и најнизок износ на пензија.

Задолжителното капитално финансирање, пензиско осигурување втор столб, значи воспоставување на нов однапред финансиски систем со дефинирани придонеси. Со ова осигурување ќе се обезбеди остварување право на пензиско осигурување во случај на старост, односно ќе се исплаќа старосна пензија.

Овој начин на осигурување е врз принцип на собирање на средствата преку плаќање придонеси на лични приватни сметки, чии средства понатаму се инвестираат и добивката намалена за трошоците на работа се додава на имотот на личните сметки. Гледано од аспект на поединец, ваквиот систем обезбедува поголема сигурност, бидејќи финансирањето на пензиите ќе се врши по два, односно три извори, исто така со воведување на лични приватни сметки со цел да се инвестираат средствата што се акумулираат на тие сметки, се дава можност за обезбедување поголеми приходи за старите денови. Транспарентноста на работењето на овој вид пензиски систем е важна карактеристика за секој поединец, од причина што тој во секое време ќе знае со колкави средства располага на својата сметка, во какви инструменти е инвестиран неговиот имот и каква добивка се остварува од инвестирањето.

Во пензискиот систем на Република Македонија е вклучено и доброволното пензиско осигурување на капитално финансирана основа, трет столб. Значајно за ова осигурување е што во него можат да бидат вклучени сите лица кои сакаат да обезбедат повисок обем на материјална сигурност од задолжителното осигурување, како и сите граѓани кои не се опфатени со задолжителното осигурување.

Задолжителното и доброволното капитално финансирано пензиско осигурување, ќе бидат уредени со посебни закони. Со овие закони целосно ќе се заокружи регулативата на капитално финансирано пензиско осигурување и тоа за основање и давање лиценци за овластување друштва за управување со пензиските фондови, пензиски фондови, институција за супервизија, банка - чувар на имот, гаранции, членување на пензиски фонд и други фондови и асоцијации и други.

Со новиот систем зафаќањата од платата за пензиско и инвалидско осигурување остануваат на актуелните 20%. Притоа, во државниот фонд прв столб ќе се влеваат 13%, а 7% ќе се насочуваат во приватниот капитално фондиран фонд, секако откако истиот ќе се институционализира со посебен закон. Ваквиот систем ќе биде задолжителен за оние кои ќе работат по донесувањето на потребните законски решенија.

Најголемиот дел од сегашните осигуреници пензиите ќе ги стекнуваат и натаму од државниот фонд, а еден помал процент ќе може да избира, се разбира врз

основа на пресметките кои треба да му покажат, дали со влегувањето на приватниот сектор повеќе добива или губи.

Транзицијата кон новиот систем со три столба ќе се одвива постепено во текот на следните 50 години, а при преминот постојаниот систем со еден столб и новиот со два столба ќе функционираат паралелно. За оние кои ќе бидат опфатени со новиот систем, соодносот при обезбедувањето на пензиите ќе биде 30% од државниот и 42% од капитално фундираниот приватен фонд, а тоа вкупно опфаќа 72%.

Анализирајќи ги сегашните состојби, пред се економските во Македонија, свесен сум дека нема да биде лесно за да се спроведе овој закон во секојдневниот живот. Но мора еден ден да се почне.

Затоа, јас го поддржувам овој закон и ги повикувам колегите пратеници истото да го направат.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г. пратеник Фадил Бајрами за учество во расправата.

Како последен учесник во расправата ја имаме најмлада учесничка, а тоа е госпоѓицата Радмила Шеќеринска.

За збор се јави и г. Слободан Даневски.

РАДМИЛА ШЕЌЕРИНСКА:

Почитувани пратеници, најнапред би сакала да го изразам моето лично задоволство, дека законот кој најавувавме дека е многу значаен и треба да предизвика такви дискусии дека го заслужи своето место и со нашите дискусии и со работата на ова Собрание имавме не само многу дискусии, туку и многу аргументи, против аргументи, многу прашања беа поставени, многу тези беа извлечени.

Она што морам да го констатирам, исто така, е дека за жал се вметна една висока нишка на партизација и политизација на дискусиите. За изненадување, овој пат доаѓаше од страна на парламентарното мнозинство, кој што наместо дискусија по овој закон и по визијата за реформи во пензискиот систем, всушност упатуваше прашања или до опозицијата или до синдикатите или до некои други органи кои ниту имаат некакво влијание, за жал, во креирањето на овој закон, ниту сметам дека треба да бидат оние кои во оваа расправа ќе даваат одговори, туку напротив.

Поради тоа, сметам дека во денешната дискусија по оваа точка по малку требаше да ги намалиме нашите партиски

тонови, малку повеќе значење да дадеме на она што го пишува во законот, она што го имаме како други искуства, на она што го слушаме од оние кои имаат искуство, знаење и стручност од областа и на крајот на краиштата, да се обидеме да бидеме малку по рационални и малку по објективни. Во таа смисла, навистина ќе се обидам да бидам куса и да кажам некои работи, кои според мене изгледаат значајни и делумно во најголем дел беа споменати во дискусијата, макар што дебата во вистинска смисла не се поведе.

Ќе почнам од нешто што сметам дека во ова Собрание се постави како виртуелна дилема која реално не постои, а тоа е дали се потребни реформи во рамките на пензискиот систем, што мислам дека никој како прашање не го проблематизираше.

Точно е дека поради фактот не само во Македонија, туку и во многу земји во светот оној процент, оној однос меѓу работоспособната популација и младата и старата популација, која не е влезена во овој процес, се повеќе и повеќе се намалува, фактот дека бројот на пензии наспроти бројот на пензионери и наспроти бројот на вработени се повеќе и повеќе се зголемува, покажува дека кај најголем држави во светот постои потреба од реформирање на пензиските системи и движења во насока која како по правило сите тие ја прифаќаат.

Точно е дека овој тренд на реформи во пензискиот систем започна или беше инициран и од страна на меѓународните институции во неколку држави во Јужна Америка, факт е дека голем дел од тие сугестии ги прифатија овие држави со кои имаме и најголем број на слични точки во Централна и Источна Европа, држави кај кои транзицијата од едниот до другиот систем дополнително ги влошува работите.

Меѓутоа, факт е дека и многу други држави, кои сметаме дека немаат проблем во оваа сфера исто така минуваат или ќе минуваат низ тој процес. Интересен е податокот дека САД на пример се уште имаат владина програма, која ги подмирува овие трошоци на пензискиот систем и која што е огромна и стига некаде околу 350 милијарди долари годишно и е поголема дури и од нивниот Буџет за одбрана.

РАДМИЛА ШЕЌЕРИНСКА: (Продолжение)

Меѓутоа, дури таму се јавуваат размислувања за менување на некои од правилата на игра во пензискиот систем. Значи, ако сите се сложуваме дека потребно е нешто да се менува, мислам дека е не

коректно и ја отстранува дискусијата во ова Собрание, доколку пратениците од парламентарното мнозинство наметнуваат некоја многу едноставна поделба, едните се, другите не се за реформи. Уметноста во изведувањето на реформите не е во тоа дека ќе речеме дека сме за реформи, и ќе прифатиме нешто што е од некаде напишано, или некаде усвоено, туку уметноста е да ја одредиме вистинската мерка, уметноста и знаењето е да се одредат вистинските чекори и вистинските приоритети.

Мислам дека целосната дискусија која што се водеше во Собранието беше од тој аспект, како да се примени решение кое е најсоодветно за РМ, решение кое што можеме да го споредуваме со некои други искуства, меѓутоа кое што ќе одговара на нашата стварност.

Втора дилема која што се наметнуваше, или втор аргумент кој што многу лесно се користи тоа е аргументот, знаете ова се реформи кои што се диктираат и се бараат од страна на Светската банка, ММФ и заради тоа ние едноставно треба да гласаме и нема зошто да се замараме со разгледување и дискусија. Тоа во оваа држава пре лесно се користи како квази аргументација, тоа пречесто се споменува и заради тоа и губи на значење.

Фак е дека секоја, двете од овие институции како и други институции кои што ни инсистираат во бројните реформи кои што и досега се случуваа и потоа ќе следат, инсистираат на некои рамки во овие реформи. Меѓутоа, инсистираат, бараат и ценат, тоа беше неколку пати истакнувано од страна на многу пратеници, доколку ние самите имаме доволно и знаење и експертиза, доволно стручни луѓе кои што ќе го најдат, или ќе го напишат вистинскиот рецепт за оваа држава.

Препишувањето на туѓи искуства не водејќи сметка како што реков за нашите проблеми, нашите специфики, нашите карактеристики, ќе не доведе во ситуација како што беше овде споменато на Хрватска, или некои други држави кои што увиделе набрзо дека тој едноставен рецепт не поминува.

Затоа јас би сакала да се осврнам на неколку дилеми, неколку прашања кои што останата да висат во воздух и кои што мислам дека ќе преставуваат проблем на овие измени на законот и проблем на оваа транзиција од еден во друг тип на пензиски систем.

Едно од тие прашања го допира членот 10, односно измените на членот 37 и се однесува на усогласувањето на старосните пензии, кои според предлогот на Владата се врши според движењето на индексот на трошоците на живот во висина од 80% и движењето на просечно исплатената нето плата на сите вработени во РМ во висина од 20%. Дилемите во врска со овој член или оваа измена веќе беа изнесени. Што ќе се случи во ситуација нормална на кое што еве се надеваме кога ќе пораснат нето платите во РМ и кога тоа минимално ќе се одрази на промената на пензиите со што разликата, односно тоа растојание помеѓу исплатените плати во РМ, без разлика дали во стопанството или вон стопанството и пензиите уште повеќе ќе се зголеми. Дека тоа не е работа која што зависи од некои други, или ни е диктирано од некои други, може да се забележи доколку се погледаат неколку други искуства, како што е на пример Унгарското искуство, каде што оваа индексација и ова усогласување се спроведува согласно со т.н. Швајцарска формула за индексирање каде што овие две страни, овие две влијание се земени подеднакво, значи по 50%. 50% ќе влијае порастот на трошоците на живот и 50% ќе влијае порастот, односно промените на нето платата на вработените во стопанство, или не стопанство.

Мислам дека тоа е едно од прашањата на кое што вака и ние како членови на Собранието треба да го разгледаме, прашањето е што беше поставено. Јас се надевам дека ќе има одредена аргументација зошто ваков лош сооднос е избран помеѓу овие две работи.

Клучното прашање кое што неколку пати во различна форма се поставува е прашањето на сигурност на системот, поточно прашањето на сигурност на вториот и третиот столб кои што се предвидени во измените на Законот за пензионирање, кои што како такви останати се барем во овој закон што го имаме останати се да висат и ние и како пратеници и граѓаните на РМ, како корисници, останато е да се надеваат во добрите желби и намери и во добрите желби и намери и работа на оние кои што ќе работат со вториот и третиот столб на пензискиот систем.

Исто така, би сакала да укажам дека некои други држави тоа поинаку го прават. За разлика од нас на пр. Унгарија не само што продолжува да го финансира и да го организира првиот столб на пензискиот систем, туку таа останува должна да го

регулира и да го надгледува и вториот и третиот столб при што дава целосни гаранции за исплаќањето од вториот столб што кај нас апсолутно не постои. Ќе споменам дека искуствата во Русија велат дека и покрај тоа што ваквите промени на системот биле предвидени и биле реализирани со еден претседателски декрет уште пред неколку години.

Токму поради фактот што немало придружна регулатива, што немало дополнителни регулации, системот денеска страда пред се од огромен број на злоупотреби и поради тоа делумно страда и од јавна недоверба што е еден од клучните услови да имате пензиски систем кој што функционира. Фактот дека добиваме еден дел од приказната ни оневозможува да водиме вистинска дебата. Имено, дури во образложението на самиот закон предлагачот дава една листа на закони кои што треба да бидат дополнени на овие измени за да обезбедат вистинска реформа на пензискиот систем. Еден од нив се најавува дека ќе биде законот за вториот столб, меѓутоа се додека не го имаме не го разгледуваме тој закон за вториот столб, се додека не видиме кои ќе бидат механизмите, според кои што тој фонд ќе функционира, според кој што државата ако го надгледува и го мониторира тој фонд, како тоа ќе го прави, кои ќе бидат гаранциите за корисниците, кои ќе бидат браните за злоупотреба која што во сите земји во транзиција се случува, а во Македонија ги имаме веќе почувствувано тие проблеми. Мислам се додека сето тоа не го направиме нема да можеме да кажеме дека нудиме закон кој што гарантира сигурност.

Едно од прашањата кои што исто така треба да биде разгледано и е разгледувано во сите земји во кои што е предлагана и изведувана оваа реформа на пензискиот систем, тоа е прашањето на административни трошоци на реформата. Во ситуација кога имате еден Фонд за осигурување и кога сега истиот го менувате, или го трансформирате во малку поинаков фонд со одполнување со вториот и третиот столб, дефинитивно имате зголемени трошоци и тоа секаде се пресметува во сите анализи, во сите аргументи за, против, се пресметува како еден од влезните параметри да се оцени, дали ќе се исплати или нема да се исплати оваа реформа и кои треба да бидат условите за реализација на таа реформа. Во некои случаи може да се види дека овие трошоци ќе бидат толку големи особено кога ќе земете во предвид дека, фондот е тој со толкав број на вработени, со толкав број на основни

средства, што ќе се случува со овие трошоци тековни на фондот и како тој фонд ќе се трансформира да одговара на новите приходи кои што ќе ги остварува. Да не зборувам дека наместо да ги добиеме овие дополнителни закони кои што можеби ќе нудат гаранција, доколку се направени да нудат гаранција, ние во јавноста слушаме за закони за административни пензионирања, кои што само дополнително ја заматуваат сликата, тоа беше споменато и од претходниот дискусант, во кои што се најавуваат нови пензионирања по некои делумно изменети услови, кои што не се совпаѓаат со условите предвидени во овие дополнувања и измени на законот и кои што само покажуваат дека Владата не влегува, ако ништо друго не влегува со единствена платформа и единствена програма за ваквите реформи.

И третата работа, која што чинам дека е клучна и со право заради тоа многу дискусанти ја спомнуваа, а тоа е дали се во една држава, односно дали во РМ се остварено условите за реформа на пензискиот систем. Лесно е да се каже дека сме држава која што е заинтересирана за реформи, лесно е дури да донесеме реформаторски закони кои што ќе ги предложиме, образложиме и ќе ги усвоиме во ова Собрание, меѓутоа дали реформите ќе профункционираат или не, нема да зависи дури ни само од рецептот. И идеалниот рецепт во не идеални услови какви што се нашите, нема да даде вистински ефект. Не случајно и Светската банка во една своја студија има директно кажано дека случајот, нивниот прв успешен случај на реформи на пензискиот систем е реализиран во Чиле, покажува дека само земја со добар и ефикасен банкарски систем, со пазар на капитал и пазар во поглед на државниот долг кој што добро функционира, може да реализира ефикасна и квалитетна реформа на пензискиот систем. Овде во нашиов случај не само што не го имаме апаратот, не само што не го имаме системот за заштита кој што ќе ги заштити осигурениците, туку и немаме некои од овие основни предуслови кои што се уште ни висат како работа, која што оваа држава треба да ја заврши, се уште ни висат како делови каде што Македонија покажува дека се полошо и полошо стои. Тоа се работи нормално кои што се во доменот на реализација на Владата, тоа се работи кои што тековно мора да се средуваат, меѓутоа работи кои што ќе го формулираат тестот за оценка на успешноста на овие пензиски реформи.

Се додека немаме одговор на некои од овие прашања, барем на најголемиот дел од нив, се додека немаме одговор на клучното прашање, дали ваквиот пензиски систем ќе им гарантира сигурна пензија и на новите и на старите пензионери, се додека немаме одговор на прашањето на кој начин државата ќе се заштити од злоупотреби, посебно во вториот и третиот столб, на кој начин државата ќе им гарантира на сите оние кои што дел од своите примања ќе ги уплаќаат во овие два столба, се додека тоа не ни е познато, се додека не ни е познато од каде ќе се најдат овие средства за транзиција од стариот во новиот пензиски систем, се до тој момент мислам дека не смееме да си дозволиме како пратеници во Собранието без разлика дали сме член на парламентарното мнозинство, или на опозицијата, таа лесна и лажна сигурност која што некој овде се обидува да ја наметне, сее дотогаш нема да можеме да тврдиме и да ги убедуваме граѓаните дека не треба да се грижат, дека треба едноставно да бидат среќни и задоволни што овој пензиски систем ќе претрпи реформи. Овие прашања се сериозни, овие прашања ќе се постават како прашања дури и на Владата во текот и на нејзиното функционирање. Меѓутоа што е уште по значајно тие ќе имаат и многу по долгорочни ефекти. Ова прашање кои што денеска ние го решаваме ќе биде проблем, или нема да биде проблем на секоја наредна Влада во РМ.

Токму поради тоа сметам дека сите дискусии кои што се водеа по оваа точка беа корисни. Јас се надевам дека и Владата ги прифаќа како такви. Меѓутоа сметам дека тие треба да бидат и третирани соодветно и со должната и потребната сериозност и со аргументација и со бројки, на некој начин насоки во поглед на следните чекори на Владата за да заокружине сепак еден пакет кој што изгледа и рационален и треба да е и одговорен.

САВО КЛИМОВСКИ:

За збор се јави г-динот пратеник Слободан Даневски.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Г-дине претседателе, дами и господа пратеници, сигурно дека овој потег на Владата е исклучително храбар во вакви услови, но и во дебатата овие два дена што зборувавме од многумина пратеници беше кажано, дали е ова притисок од Светската банка или од ММФ. Дали не треба како во сите нормални држави, развиени, прво да се направи реформа во стопанството, реформа во банкарскиот систем, подобрување на

пазарната економија. Дали Владата презема многу голема обврска во овој момент и многу храбар потег. Знаеме дека Законот како таков ќе има и опструкции, ќе има и пофалби, знаеме дека ова е Македонија, една категорија на граѓани ќе бидат незадоволни од лимитот на старосната граница, други ќе бараат пролонгирање, затоа што ние носевме и во минатиот состав законски проект, но дали ќе го погодиме, или нема да погодиме, одговорноста ќе ја носи Владата. Сигурно дека законот држи за бенефиции на стекнати права. Секој граѓанин по завршувањето на својот работен век има право да ја користи таа бенефиција наречена пензија. Пензиите знаеме како се остваруваат 20% од бруто плата, од трансфери и од акцизи. Мислам посебно бидејќи во очи онаа загриженост дали овој нов законски проект ќе носи сигурност.

Знаеме дека и во минатиот состав на Парламентот многу имаше турбуленции за 8%, па еве гледаме се избалансираа работите, се вклопија и пензионерите редовно земаат пензии, не може да се каже дека пензионерите не земаат редовно пензии. Сега се поставува прашањето дали почнувајќи и првиот, вториот и третиот столб, дали ова ќе профункционира. Сигурно дека ова е дадено со временски рок. Законот ќе се однесува на новите пензионери, кои ќе го стекнат правото. И треба време и времето ќе покаже. Знаеме во каков амбиент живее и работи нашата земја. Она што беше критикувано во однос на тоа сигурноста, членот 35 кој кажува дека Буџетот е тој кој ќе врши интервенции во фондот ако се дојде до намалување на фондот. Сигурно дека ќе има многу дискусии, многу размислувања. Моето јавување беше до предлагачот, не го гледам тука, дали може и законодавецот да размисли ако се прават реформи она што е најголема реакција кај граѓаните, а најголеми корисници од најголемата категорија тоа се граѓаните кои користат најмала пензија. Со три ипол илјади денари, мислам дека не можат да живеат пензионерите. Дали не е можно ако се прават реформи да се направи барем некое усогласување. Не мора да се балансираат работите, да се направи некое покачување на најниската категорија да кажам корисници на најголемата категорија на пензии со најмалите пензии во делот на пензионерите. Не може во овие услови да се живее со 3,5 илјади денари или четири илјади денари.

Мислам дека на оваа референца треба да поработи и предлагачот. Дали не е можно некое зголемување на онаа најниска категорија на пензионерите, а знаеме дека

тоа е најголемата категорија корисници на пензии во РМ, знаејќи дека и најголемата пензија која ја користат нашите граѓани е лимитирана.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Г-дине претседателе, почитувани колеги, знам дека ако кажам дека немав намера да навлезам во тоа што значи и стручност во врска со овој закон, не знам колку ќе ми се верува, меѓутоа како што слушам дискусии така и некако се јавуваат некои дилеми кај мене како да постапам понатаму. Јас знам дека наједноставно е како опозиционер да гласаш против и со тоа завршува се. Меѓутоа, едно е сигурно тука дека со овој закон односно со овие измени и дополнувања за пензиско - инвалидско осигурување се навлегува во реформи за кои најверојатно треба сите, а како што слушам имаше и доста конструктивни дискусии и од позицијата и од опозицијата, дека треба да се оди на вакви реформи.

Меѓутоа, имајќи во предвид дека треба да се оди на вакви реформи, меѓутоа имајќи ги во предвид сите тие искажувања, имајќи го предвид и тој револт што се јавува кај граѓаните, имајќи го во предвид тој револт и не согласување што се јавува кај здруженија и Сојузот на синдикатите и т.н., кои се повикани да ги бранат, односно да бидат во интересот на граѓаните, сепак гледам дека дилемите постојат и кај нас. Но, едно е сигурно дека и министерот ресорниот и Владата мораше да оди на вакви реформи.

Се поставува прашањето, дали може имајќи ги во предвид сите овие околности и имајќи ја предвид и состојбата и економска и се да се оди со некоја дозирана, односно дозирани реформи, или да се оди на една ваква по мене барем мислам доста радикална реформа која тешко може да го покрие сето тоа што е интерес на граѓанинот. И едно не ми е јасно, што понатаму? Веројатно овие измени и дополнувања и овој закон и во образложението на самиот текст на законот, се вели дека законот веќе индуцира и други закони, или под акти, да кажеме кои навистина влеваат една несигурност кај граѓаните што понатаму и што ќе се случи со нив.

Мислам дека требаше малку по флексибилно и повеќе напор да се прави од Владата и од ресорното министерство во тие разговори, односно во тие констатации со тие здруженија, односно Сојузот на синдикатите и други синдикални организации, за да може сепак да се создава една по поволна клима, да се прифаќаат реформи се разбира уште некои интервенции кои тука, или се во вид на

амандмани или во вид на дискусии и од претходните министри на овој ресор и од одредени пратеници кои дури и теоретски дадоа доста примери како да се интервенира, односно како да имаме измени и дополнувања на законот, кои сепак ќе бидат по прифатливи и од граѓаните кои се засегнати за овој закон.

Затоа очекувам, јас лично ќе се определам при гласањето за овие измени во законот и од тоа што ќе прифати од сите тие интервенции во законот и од пратеници, односно и од претходни луѓе кои имаат добри познавање во ресорот од каде е и предложен законот, за да можам да бидам по сигурен во тоа за што се одлучува во Собранието, затоа што ние не смееме да одиме на ѓон, што се вели, мора да се направи, односно да се прифати текстот како што е предложен, без никаква интервенција од пратениците кои, колку што јас слушнав има такви кои навистина беа конструктивни и доста се разбираа во однос и на реформите во оваа област и би сакал во овој случај да не се ослободиме така лесно од тоа што значи умот на Република Македонија и искуството во РМ, особено во некои сфери, како што во образованието и здравството.

Затоа најавените списоци за административно пензионирање, мислам дека по ублажено, иако тоа само е најава, треба да бидат во почетокот со некоја клаузула со откуп на стаж, односно со доброволно изјаснување на таквите, дури би кажал дефицитарни стручњаци и во образованието и во здравството, за да не ги примораме за еден закон кој не дава никаква можност за да можат да се сочуваат такви кадри.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам за учеството на г-динот Рамадани.

Дами и господа немаме повеќе дискутанتي.

Според тоа дозволете ми да го заклучам општиот претрес.

Ги молам пратениците кои што се надвор од салата да влезат во салата, покрај тоа да го ислушаат и завршниот збор на г-динот Бедредин Ибраими.

Има збор г-динот Бедредин Ибраими.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Почитуван претседателе, дами и господа пратеници.

Настојував цело време да ги следам дискусиите на сите пратеници, иако не бев во салата, меѓутоа на монитор ги пратев сите дискусии со големо внимание.

На почетокот заради јавноста морам да кажам дека, како одговорна Влада, оваа Влада затекна одредени реформи во РМ, меѓу кои реформите во социјалниот сектор, односно реформите во пензиското и инвалидското осигурување.

Аранжираниот кредит од 29 милиони САД долари, беше аранжиран од поранешната Влада и веќе искористена првата транша, нормално со исполнување со одредени услови, а како втор услов беше земената обврска од поранешната Влада да се спроведат реформите во пензискиот систем, под услови на веќе прифатена матрица од поранешната Влада, услови кок беа поставени од Светската банка.

Постапувајќи јако одговорна Влада, почитувајќи ги одлуките на поранешната Влада, за тие одлуки да имаат важност и во државата да не се создаде анархија, оваа Влада можеби во многу потешки услови многу по смело, многу по одлучно пристапи пред вас и изготви Предлог на закон за измена и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување.

Овде се отворија доста дилеми, се поставија доста прашања, а јас ќе ги спомнам уште еднаш и ќе се обидам на многу по едноставен зборник речник, по раздирлив од граѓаните да ги објаснам кои се целите и што се постигнува со реформите во пензискиот систем.

Најчести критики за реформата се дека новиот систем кој се воведува, не го почитува принципот на солидарност.

Второ, сегашниот систем може да оперира уште 50 години така да не ни треба двостолбен систем.

Трето, транзициските трошоци се превисоки.

Четврто, реформата треба да се одложи односно да почекаме 5 до 10 години, па потоа да одиме се реформата.

Петто, Буџетот на државата е премногу исцрпен.

Шеста, дилема или критика, финансискиот пазар е сега премногу не развиен, за да може да ја поддржи реформата.

Понатаму, друга критика, годините на пензионирање не треба да се зголемат.

Средствата од вториот столб треба да бидат управувани централно, а не приватно.

Значи, се нема доверба во приватни фондови и дека нема некој ентузијазам или ентузијазмот тоа се кај граѓаните за повеќестолбен систем во државата.

Првата критика дека новиот систем не го почитува принципот на солидарноста.

Оваа изјава упатува на тоа дека стариот систем содржи солидарност, но не и новиот. Под терминот солидарност повеќето луѓе подразбират дека младите луѓе треба да им помогнат на оние кои се постари, а кога тие млади ќе остарат, тогаш новите млади генерации да ги поддржуваат нив. Тоа исто така претпоставува дека секоја генерација ќе биде третирана на ист начин. Математички гледано ова значи дека секоја генерација ќе добие иста стапка од пензискиот систем. Но, дали е тоа така.

Општо земено стапката на придонес била околу 10% во 1970 година, а до денес има пораснато на 35%, што е огромно негативно влијание на интергенерацииската солидарност. Но, сегашниот систем нема дојдено ни блиску до солидарност. Системот е пирамидална шема. Што значи оние на врвот на системот се големи добитници, а оние на дното на системот се големи губитници. Јасно е дека ова не е солидарност, доколку сегашната генерација на пензионери е заштитена, а идната генерација на пензионери е длабоко оштетена.

Досегашниот систем најдобар тест на солидарност е преку испитување дали стапката на придонес и заменската стапка се не менливи големини, со тек на времето. Доколку секоја генерација плаќа еднаква стапка на придонес, иако секоја добива иста заменска стапка, во тој случај можеме да кажеме дека секоја од генерациите била третирана подеднакво. Меѓутоа во пракса тоа не исто. Стапката на придонес драматично се зголемила во последните 30 години, почнувајќи од 11,97% во 1970 година, па се до денес кога е 35%. Секојпат кога ќе ја зголемиме стапката на придонес ги оштетуваме работниците, затоа што тие мора да плаќаат повеќе од она што го плаќале нивните родители. Така да, сегашниот систем јасно е дека не се базира на солидарноста. Тоа беше краток оглед, систем кој ги фаворизира денешните генерации на сметка на идните. Овој систем ги троши сите средства денес, не оставајќи средства за помладите генерации.

Новиот систем става точка на ова и воведува вистинска солидарност. Доказ за ова е дека во новиот систем и старата и новата генерација ќе уплаќа иста стапка на придонес и ќе добиваат иста заменска стапка во системот.

Оние кои ќе преминат во новиот систем, ќе уплаќаат вкупна стапка на придонес од 35%, односно 20% во бруто, а

ќе добиваат заменска стапка помеѓу 70 или 80%. Исто така оние кои ќе останат во стариот систем ќе уплаќаат вкупна стапка на придонес од 35%, а ќе добиваат заменска стапка исто како и поранешните 70 или 80%. Ова е солидарност, господо.

Втората критика е дека сегашниот систем може да оперира уште 50 години, така да не ви треба двостолбен систем. Ова исто така е поврзано со прашањето на солидарноста. Навистина стариот може да продолжи да работи, но работи на кратковиден начин, затоа што е пирамидална шема. Системот ќе исплаќаат добри пензии на тековните пензионери. Но идните генерации ќе ги затекне една од двете судбини. Тие ќе мора да плаќаат многу повисоки стапки на придонес или ќе добиваат многу пониски пензии отколку денешните генерации, односно денешните пензионери.

На пример, во не реформираното сценарио стапката на придонес на крајот би требало да биде зголемена од 35% на 65%, со цел задолжување со истата на пензиските бенефиции.

Ова сигурно не се солидарност и не е фер. Да се постави толкав голем терет на идните генерации, а тоа се однесува и на г-ѓа Шеќеринска, за да се поддржат себичните интереси на денешните пензионери е неморално. Ако водиме грижа за младите луѓе, ние мораме да отпочнеме да видиме грижа, исто како што водиме и за старите, ние мора да отпочнеме со реформата сега.

Ако не ја спроведеме сега, реформата ќе биде се потешко да го сочуваме пензискиот систем за идните генерации. Транзициските трошоци ќе постанат премногу високи, како што времето ќе изминува. Моментално транзициските трошоци се екстремно ниски и лесно можеме да ги управуваме. Големите суфицити кои ги гледаме во рационализираниот сегашен систем, не се реални суфицити. Ова се средства кој очајнички ни требаат да ги ставиме во рацете на идните генерации. Така да кога тие ќе се пензионираат ќе имаат достапни заштеди за да се финансира нивното пензионирање. Доколку овие кеш пари се потрошат на денешните генерации, нема да има да останат за идните генерации. Овие суфицити можеме да ги наречеме суфицити само ако сме кратковиди, мислејќи само за денес а не и за утре. Но ниеден родител не треба да ја запостави иднината на своите деца. Ние можеме да ги потрошиме овие суфицити сега ако сакаме, можеме да ги чуваме парите во пејгор систем, но за тоа ќе

платиме висока цена. Кога денешните 20, 30 или 40 годишни луѓе ги достигнуаат годините на пензионирање, тогаш ќе има драстично ниски законски стапка, отколку сите претходни генерации во Македонија. Ова ќе стане стална ситуација за сите идни генерации. Граѓаните од Македонија ќе бидат затворени во стапица, од која нема да има излез.

Сега постои излезот, постои солучија на проблемот но ние политичарите било тие од Влада, особено вие пратеници кои носите закони мораме да реагираме долгорочно. Ние мора да размислуваме за иднината не само за сегашноста, ние мора да ги насочиме овие суфицити кон вториот столб, така да младите генерации добијат исти законски стапки, како оние што ги добиваат денешните пензионери.

Друга критика имаме транзициските трошоци се превисоки. Македонија има незосреан пензиски систем. И поради тоа ќе има најлесен товар врз пензионерите, во однос на оние во останатите земји во регионот. На пример Македонија има околу 250.000 пензионери, додека Словенија има 450.000 пензионери, а приближно имаме ист број на население, значи 2 милиона население.

Оваа незосреаност на системот ќе овозможи на Македонија да управува со транзицијата на многу полесен начин, отколку што ќе биде во Полска и Унгарија. Дефицитите се многу умерени додека долгорочните суфицити се големи. Дефицитите можат лесно да бидат финансирани преку издавање на долг во текот на периодот се дефицит и отплаќаше на истиот долг во текот на периодите со суфицит.

Во периодот од 2000 го 2007 година очекуваме дефицит од 0,4%. Првиот суфицит ќе се јави во периодот од 2008 до 2016 година, кој ќе изнесува 0,2%, во периодот од 2017 до 2031 година, повторно сме соочени со дефицит од 0,3%, за после 2032 година ќе имаме појава на суфицит од 1%.

Доколку реформата се одложи сликата ќе биде поинаква. Дефицитите ќе бидат се поголеми, транзицијата ќе биде се потешка. Затоа закрпување на време ќе спаси многу. Ова значи, доколку промените нешто навреме промената ќе биде минимална. Но што подолго чекаме се покрупна мора да биде и промената. Ова важи за пензискиот систем, што подолго се чека ќе биде потешко да се изврши транзицијата и се поверојатно ќе биде дека новите генерации ќе плаќаат повисока стапка на придонес, а ќе добиваат се помала заменска стапка, отколку денешните генерации на пензионери.

Македонија треба да превземе акција сега, додека системот е се уште не созреан и додека транзициските трошоци се се уште ниски.

Друга критика е, реформата треба да биде имплементирана, односно одложена, после 5 до 10 години. Што повеќе одлагаме, се потешка ќе биде транзицијата. Главна тешкотија на транзицијата не е неразвиениот пазар на капитал, туку обврските на сегашниот систем. Што повеќе чекаме се поголеми ќе бидат обврските на системот. Доколку обврските премногу се зголемат, тогаш следните чекори треба да одат предниот правец: ќе мора да ги накачиме годините на пензионирање и повисоко од тоа што се предлага сега, над 64 години за маж над 62 години за жена. Ќе мораме да ја зголемиме вкупната стапка на придонес над 35% и ќе мораме да им дадеме на денешните млади генерации многу помала заменска стапка, кога тие ќе се пензионираат. Ниеден од овие чекори не се посакувани. Затоа сега е вистинското време за да отпочнеме со новиот систем. Одлагање на реформата само ќе ја направи транзицијата потешка.

Буџетот на државата е премногу исцрпен. Оваа транзиција не бара финансирање од Централниот Буџет, иако дополнителна поддршка од таму би била добро дојдена. Транзицијата може да биде финансирана исклучиво од придонесите и преку реформата на сегашниот систем. Реформата ќе ги контролира трошоците на сегашниот систем оставајќи широк простор за вториот столб. Било какви дефицити до кои ќе дојде на краток рок, можат да бидат финансирани преку огромните суфицити кои ги очекуваме на долг рок. Долг може да биде издаден во период на дефицит, кој долг ќе биде исплаќан во текот на суфицитните периоди.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ: (Продолжение)

Критика имаме дека сега финансискиот пазар е неразвиен, за да може да ја поддржи реформата. Тоа е точно.

Меѓутоа, ако земја како Боливија може да имплементира ваква реформа, сигурно е дека европска земја, како што е Македонија, односно кон која и стреми, може да спроведе ваква реформа.

Финансискиот пазар, навистина не е развиен како во западните земји. Но, нам не ни е потребно ниво на развиеност на финансискиот пазар, како во западните земји, за да ја спроведеме оваа реформа. Ова е многу бавна движечка реформа. На

транзицијата ќе и биде потребно околу 50 години, а не како што се слушна од оваа говорница дека утре ќе настане потоп. Овој не е некој драматичен настан, кој ќе промени се преку ноќ, бидејќи реформата се движи споро, не ни треба веднаш развиен пазар и капитал.

Почетно, само дел од работната сила ќе помине под новиот систем и само дел од вкупните придонеси ќе бидат канализирани кон вториот столб. Ова значи, е бавен почеток. Во почетокот, средствата од вториот столб ќе бидат многу мали. Полека, преку генерациите, овие средства ќе се надоградуваат. Почетно, скоро сите средства од вториот столб, ќе бидат инвестирани во владини обврзници, или банкарски депозити. Немаме потреба веднаш да ги инвестираме овие средства во акции. Очекуваме, средствата да бидат постепено дивертифицирани, како што ќе созрева и пазарот на капитал.

Во првите десет години, можеби, 80 до 100% од средствата, во вториот столб ќе бидат инвестирани во владини обврзници, или банкарски депозити. По 20 години, овој долг ќе опадне, можеби до 50%, а остатокот ќе биде инвестиран во други финансиски инструменти, како што се акции.

Македонија треба да има повеќе доверба во себе. Треба да престанеме со размислувањето дека не можеме да направиме одредени работи, затоа што сме позади другите земји. Ние имаме можност да ја спроведеме реформата. Не сме некоја примитивна земја, стремиме кон Евроатлантските структури и мислиме дека реформата можеме да ја спроведеме. Нам ни треба повеќе одлучност, смелост и знаење во целата оваа работа.

Годините на пензионирање не треба да бидат зголемени, тоа е најчеста критика, ние веламе дека треба да бидат зголемени, затоа што просечниот живот се зголемува во Источна Европа. Всушност, би требало да бидат постепено покачени во текот на последните 20 години, но тоа не е направено. Просечното траење на животот се зголемило во текот на минатото, годините на пензионирање би требало да бидат покачени. Затоа што тоа не е преземено во последните 20 години, ние мораме сега тоа да го презедеме. Фокусот не треба да биде на годините на пензионирање, туку на годините кој едно лице ќе ги проживее по пензионирањето. Маж во Република Македонија живее по пензионирањето 14 години. Очекуваме овој параметар да се зголеми од 14 на 18

години, до 2025 година. Ова четиригодишно покачување, можеби, изгледа малку, но ќе има огромно влијание врз пензиските трошоци, зголемувајќи ги за околу 30%, затоа што просечниот век на пензионирање ќе се зголеми за околу 30%. Ситуацијата е по едноставна кај жените. Доколку годините на пензионирање се задржат исти, просечниот животен век ќе се зголеми од 20 на 25 години. Што ќе значи, 25% зголемување на трошоците на пензискиот систем.

Така што, зголемувањето на годините на пензионирање е потполно оправдано, доколку ги земеме предвид животниот век по пензионирањето, а не годините на пензионирање. Алтернатива, наместо годините на пензионирање, е да се зголеми стапката на придонес, за да се овозможи финансирањето на подолгиот животен век. Но, стапката на придонес е веќе премногу висока и тоа е сосема не фер према досегашните осигуреници.

Само за пример ќе Ви наведат колку години се пензионираат граѓаните во другите држави. Во Австрија над 65 години старости за мажи и за жени, во Белгија 65 години и за мажи и за жени. Во Бугарија имаме постепено зголемување 64 години за мажи и 65 и за мажи и за жени, Велика Британија постепено до 65 за жени и 65 за мажи, Германија нормална возраст за пензионирање и за мажи и за жени е 65 годни. Во Данска 65 години и за мажи и за жени, Ирска 65 години и за жени и за мажи, Норвешка 67 и за двата пола, Финска 65 за двата пола, Хрватска 60 со 65 години, Швајцарија 62 за жени и 65 за мажи.

Друга забелешка е средствата од Фондот да бидат управувани централно, а не приватно. Можеби, на сегашната Влада ова и одговара, меѓутоа за подолг период тоа не чини, од следните причини, од причина што владеачките структури, можат средствата да ги употребуваат, да се покачат пензиите, а такви случаи имавме на претходната генерација на пензионери. Но кога денешните млади луѓе ќе ја достигнат возраста за пензионирање, системот нема да има пари да плаќа за нивните пензии. Суфицитите ќе бидат потрошени, не водејќи за идните генерации.

Втор аргумент е дека средствата многу слабо се инвестирани од страна на Владата, или од политичари кои се обидуваат со такви инвестирања да придобијат поени кај своите бирачи.

Само во приватни раце, овие суфицити, ќе можат да бидат умно потрошени. Луѓето добро ги инвестираат

своите пари. Луѓето на другите парите ги трошат без грижа.

На крајот, има теза дека спласнува ентузијазмот кај граѓаните дека се создава фама, дека граѓаните реагираат, а јас не гледам дека реагираат граѓаните, туку одредени организирани структури. Ќе го објаснам следното: од секогаш имало пропоненти и опоненти на оваа реформа. Но поддршката за оваа реформа растеше со тек на годините, а не опаѓаше.

Во светската банка стручњак по име Стиглиц, напишал материјал во кој дал многу негативни коментари, за овој тип на реформи. Меѓутоа, 30 негови колеги, возвратиле со коментари на овој материјал, осудувајќи ги повеќето од неговите идеи. Тој доби мала, или никаква поддршка, во рамките на Светската банка.

Унгарија и Полска, ги реформираа своите системи, а Хрватска е во процес на реформа. Ова не укажува на тоа, дека поддршката исчезнува. Словенија не започна со реформата, но не затоа што не сака реформи во системот. Тие имаат потполн созреан систем, што значи дека ќе имаат високи транзициски трошоци. Словенскиот систем има високи дефицити секоја година. Словенија треба да ни послужи како пример, за тоа како не треба да правиме, за да ја избегнеме истата судбина, Македонија треба да отпочне со реформата сега, пред да биде премногу доцна за се.

Овде се спомна дека оваа реформа е радикална. Јас мислам дека реформата не е радикална, таа е многу умерена и многу постапна. Радикална реформа е кога би се укинал целосно државниот пензиски систем. Но тоа ние не го правиме, туку тој и понатаму ќе функционира и ќе биде главен стожер, за обезбедување на пензиите.

Некој овде вели и тоа доста го повторил некои, дека сите сме за реформи. Меѓутоа, малку да ги појасниме работите. Кој се тие кои се за реформи и кои се тие, кои ја поддржуваат оваа реформа.

Тие кои се за реформи, го предлагаат следното: реформата да се одложи, да не се воведат, да не се воведат задолжително капитално пензиско осигурување, да не се зголеми старосната граница, да не се укине работниот стаж, како услов за право на пензија и низа други примери. Ова што

се предлага, фактички, нема реформи.

Јас не знам зошто толкав опортунизам кон реформите, кога овој опортунизам, не би постоел уште од 90-та година, па наваму, најверојатно, Република Македонија, нејзините граѓани, нејзиното стопанство не би било до овој степен. Затоа, време е смело и одлучно да се тргне во овие реформи, вклучувајќи ги и реформите во пензискиот систем.

Некој вчера спомна дека од утре, односно денеска носиме одлука, утре издвојуваме 250 милиони марки во приватни пензиски фондови. Тоа е една голема невестина искажана од оваа говорница. Знаејќи дека новиот систем ќе важи за идните осигуреници, за идните нови луѓе кои ќе се вработат, по стапување на сила на Законот за приватните пензиски фондови, а тоа е 1 септември 2001 година. Ова не ја исклучува можноста и сегашните осигуреници, доброволно се приклучат, кон приватните пензиски фондови. Пресметајте, која ќе биде стапката на вработеност по 1 септември 2001 година и колку се осигуреници ќе бидат задолжени 7% од придонесите, да ги насочат кон приватните пензиски фондови. Значи не е точно дека ќе се издвојуваат 250 милиони германски марки од државниот пензиски фонд и дека тие ќе се насочат во приватниот пензиски фонд.

Овде имаше и одредени прејудиирања на одредени решенија, на сосема други предлози на закони, кои се изготвуваат од страна на Владата. За жал, од оваа говорница се дава можност да ја искористи секој, но сепак треба да бидеме одговорни и говорницата да не ја злоупотребуваме. Да не изнесуваме дезинформации. Точно е дека јас стојам зад овој закон, дека јас сум министер за труд и социјална политика, преку кој оди оваа реформа, јас сум член на Влада и овој закон е предложен од страна на Владата на Република Македонија и не требаше овде са се помешаат работите, со законот кој се изготвува за предвремено пензионирање, па прејудиирање дека толку просветни работници ќе одат во пензија, дека толку ќе се оштетат Албанците, во однос на недостаток на кадар.

За ваше сознание, јас не сум предлагач на тој закон, предлагач на тој закон е Министерството за правда, а јас како член на Влада стојам зад тој закон, од единствена причина, што навистина, во

јавната администрација, во јавниот сектор имаме некаде од околу 93.000 вработени. Кој тоа го направил, кој ги вработил тие луѓе нека размисли. А ние за нашиот дел на вработувањето ќе си дадеме одговорност.

Од друга страна, го критикуваме овој закон, а бараме високи плати. Значи, двете работи заедно не одат. Закон, кој се уште не е предложен од овој Парламент, од оваа говорница да се прејудиираат одредени решенија.

Јас уште еднаш апелирам до сите пратеници смело да гласаат, да го донесат овој закон, реформите мора да почнат, да почнеме со реформите во пензиското и инвалидското осигурување.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот потпретседател Бедредин Ибраими.

Со оглед дека расправата ја затворивме, за збор се јавува господинот пратеник Нано Ружин, веројатно предизвикан или инспириран од господинот потпретседател на Владата.

НАНО РУЖИН:

Господине претседателе, почитуван министер, дами и господа пратеници.

Од дискусијата на министерот, се доби импресија, дека опозицијата е против реформите. Инаку, тоа во ниту една дискусија од пратениците во опозицијата не излезе, дека наводно опозицијата не е за реформи и дека се бара одлагање на реформите за 10 години и дека е во прашање принципот на солидарност и т.н.

Пред се, јас би сакал да потсетам дека во неколку дискусии од опозицијата беше искажано следното мислење: опозицијата е за реформи, но не за така радикални реформи. Вие на крајот, Вашиот говор го завршивте, да одиме смело и храбро, заради нешто, што потсеќа на некои времиња, па зарем тоа не Ви асоцира малку како радикално. Не од политички маркетинг. Читавме литература, се подготвувавме за оваа седница.

Го видовме сценариото, што го нуди Светската банка, го видовме сценариото што го нудат, други што размислуваат, односно меѓународната организација на трудот, една од најстарите меѓународни институции, меѓународната организација за социјално осигурување. И тие се во ривалитет, со ова што Вие го изјавивте. Сметаат дека нема позитивни мислења, Вие рековте за Словенија. Ние не

сме Словенија. Ние немаме таква економска социјална инфраструктура, пазарна, пари, пазар на труд и т.н., кои што се претпоставки за успешност на Вашиот модел.

Суштината е да со овој проект што Вие го предлагате, тоа го смета и Светската банка, се воспостави економска социјална сигурност на пензионерот, меѓутоа исто така и економски раст на државата, интензивирање на економскиот раст. Тие цели по вакви услови, во овој простор тешко дека ќе се остварат. Јас тоа не го велам заради тоа што, сметам дека периодот во кој што Вие ќе бидете на власт, дека ќе Ви се врати како бумеранг. За жал, рефлексот, значи фидбекот од овој закон ќе биде многу подолгорочен, односно негативниот фидбек.

Сметам дека со овој закон постои опасност да ние навлеземе во една катастрофална грешка, да предизвикаме тешки социјални консеквенции за целата држава. Јас Ве разбираам, Вие браните еден проект, кој што Ви е наметнат. Вие сте можеби на одреден начин и уценети од Светската банка и тоа Ве разбираам.

Меѓутоа, Вие сте на власт, ризикот за ова веројатно ќе го земете Вие. Објаснете ми ја логиката, односно опасноста што со себе ја носи задолжителното капитално штедење. Јас не сакам да навлегувам, кој со тој Фонд, мислам рековме пирамидално штедење и т.н., не верувам во такви сценарија, тоа се можни, како што рече и Гошев нели. Меѓутоа, не сакам да навлезам во такво сценарио. Меѓутоа, се плашам и за Вашата судбина и за нашата. Што утре ако овој законски проект не доведе во многу непријатна положба.

И, конечно, што со консензусот. Некој го осудуваше Синдикатот. Не мора Синдикатот да го осудуваме. Видете, навистина ни треба консензус за ова прашање. Не е прашање на политичката припадност, прашање е на нашиот национален пристап. Ние можеме еуфорично да велиме, да гласаме, да одиме во реформи, па и голем број од пратениците од позицијата настапија со таков проект без аргументи.

Ве уверувам, дека овој законски проект содржи големи предизвици, социјални предизвици за сите нас и затоа бидете рационални уште еднаш прифатете го овој амандман, со кој што ќе се исфрли вториот столб. Можеби во некои идни времиња тој ќе биде подготвен за да доведе до одредени позитивни ефекти, социјални

економски резултати, меѓутоа, во овој миг, експертите се согласуваат со тоа.

Знам дека нема да го прифатите, бидејќи и Светската банка инсистира на тој столб, меѓутоа Вие сте на власт, Вие земете го ризикот. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Беше спомната во расправата госпоѓицата Радмила Шеќеринска.

Веројатно бара реплика, повелете.

РАДМИЛА ШЕЌЕРИНСКА:

Јас не се јавувам заради тоа што бев спомната, иако му благодарам на потпретседателот на Владата што ме, не знам како ме окарактеризира како претставник овдека на тие идни генерации, кои што ќе бидат благодарни за ваквиот систем.

Мислам, прво, дека не е во ред што потпретседателот на Владата повторно ги наметнува тие вештачки дилеми, со самото тоа што поставува и нови.

Прво, во неговото излагање не беше сосема јасно дали овие реформи кои што, еве така јако и така со сета сила ги брани, се резултат на увереноста на Владата дека, тие реформи се потребни или се резултат на тоа што такви реформи дочекале и такви договори со Светската банка и со други меѓународни институции, имале веќе однапред договорено. Значи, доколку сметаме дека ова се реформи, за кои што вреди да се тргне во ваков транзиционен процес, доколку сметаме дека тие ќе ги дадат вистинските резултати, нема потреба ниту да се криеме зад Светската банка, ниту да се криеме зад претходни матрици и влади туку директно да го кажеме дека е ова наше мислење и дека стоиме зад овој проект.

Втората работа, што барем мене ми пречеше во оваа излагање, беше фактот дека системот или системната реформа или системот на реформи на пензискиот систем и дилемите што се наметнаа во дискусијата, се сведуваат под некоја генерациска да кажам, комплетност. Или, под некоја дилема дека она што сега во моментот нема да биде добро за сегашните пензионери, не треба многу да се грижиме заради тоа, заради тоа што после тоа ќе врати на наредните генерации. Можеби би било оправдано доколку, навистина, анализата покажува дека тоа ќе се случи.

Меѓутоа, сето она што стои во законот, сето она што го објаснуваше и потпретседателот на Владата и сите оние кои што го заговараа законот, вели дека овие услови ќе важат за сите на некој начин

подеднакво. Доколку овој систем профункционира, тоа ќе биде добро и за овие пензионери кои што ќе бидат пензионери по 10 години, а можат да се вклучат во новиот систем и за оние како, еве дел од нас, кои ќе бидат пензионери по поголем број на години и кои што и тогаш ќе уживаат во стабилен систем. Значи, не може да се направи поделба помеѓу корисниците и помеѓу нивните интереси. Овие пензионери моментални кои што ги користат пензиите од досегашниот пензиски систем, тие горе - доле знаат во каква средина живеат, знаат која е околината, знаат кои се условите тие ќе им продолжат претпоставувам и понатаму.

Прашањето се поставува за сите оние кои од денес натаму ќе стануваат пензионери и тие се овдека присутни. Секој од нас по икс години ќе биде пензионер или во систем кој функционира, или во систем во кој што не функционира.

Токму поради тоа, мислам дека одговори кои што треба да се понудат со законот, не се дали овој закон ќе одговара за сега или нема да одговара за иднина или обратно, туку дали ќе функционира или нема да функционира. Мислам дека не е соодветно да се споредуваат Словенија и Македонија не само различните економски, социјални и политички и т.н. услови, туку поради фактот што единствено по што можеме да се споредуваме е бројот на население. Па, министерот спомена дека Словенија има 450 илјади пензионери, а Македонија наводно само 250 илјади пензионери, при што имаме исто население, меѓутоа не спомена еден клучен факт, а тоа е дека има огромна разлика во бројката на вработени, кои што треба да го одржуваат ова население, кое што е веќе пензионирано. Бројот на невработени во Македонија не овозможува, ја прави невозможна споредбата помеѓу Словенија и Македонија. Точно е дека чекањето го одолговлекува и го усложнува проблемот, тоа важи и за оваа сфера, меѓутоа точно е дека и во самиот закон министерот, потпретседателот на Владата најавуваат чекање на нови закони, кои што ние како пратеници во Собранието побаравме нив да ги погледнеме. Дека проблем е за реформата на пензискиот систем, што сите тие придружни закони не се ниту предложени, ниту пак им се дава на пратениците некоја визија за тоа како ќе изгледаат.

Токму поради тоа и административните трошоци, за кои што спомна министерот дека нема да бидат големи, се се уште под знак на прашање, заради тоа што никаде не гледаме бројка која

што би произлегла од некаква анализа спроведена во Владата и во Министерството.

Исто така, во поглед на прашањето на тоа дали Македонија може да спроведе вакви реформи, при непостоење на ефикасен и успешен банкарски систем и пазар на капитал, не е тоа прашање кое што само ја опишува климата, туку дава клучен одговор на прашањето дали овие фондови ќе функционираат. Не е одговор на прашањето да кажете дека овие фондови ќе бидат прифатени, значи добро ќе функционираат. Тие може добро да функционираат во добра економска средина, а не во средина во која што основните работи се уште лошо функционираат.

Токму поради тоа споредбите па дури и оние со Боливија се не соодветни, заради тоа што треба тогаш да направите споредба на нивниот претходен пензиски систем, со оној што сега го воведуваат. Многу е едноставно да се зборува дека реформите во Јужна Америка биле успешни, заради тоа што претходно тој систем пензиски, апсолутно таму не функционирал. Па, сега се она што функционира колку толку е подобрување во однос на минатото. Кај нас сите истакнаа дека, како така пензискиот систем досегашен и Фондот е стабилизирани и сега доколку нешто менуваме, тоа треба да биде ефикасно и треба да биде по стабилно од она што го имаме во моментот.

Во поглед на годините на пензионирање кои што ги проблематизираше министерот, мислам дека во ред е тоа што вие велите дека тенденција светска е да се зголемат годините на пензионирање. Меѓутоа, и покрај тоа што пак велите дека не сте предлагач на овој закон за административна пензија, сепак тој закон ќе помине и ќе се разгледува од страна на Владата и покажува дека Владата нема воедначен пристап, ниту пак има единствена политика.

Наместо единствена политика, добиваме закон за измена на пензиското осигурување, каде што овие години се зголемуваат, а од друга страна добиваме Закон за административна пензија, кој што се однесува на корисниците на средства од Буџетот, каде што се вели дека административна пензија ќе се реализира, доколку има наполнето корисникот 63 години живот за маж, а 58,5 години живот за жена и најмалку 20 години стаж. Или ова не е во ред, или овој предлог што сега се дава во законот е проблематичен.

И, последното прашање, кое што мислам дека треба министерот да го согледа

онака, барем како што беше дадено, тоа е дека вториот столб не е проблематичен, како што не е проблематичен и третиот, заради тоа што се работи за прифатени фондови, туку е проблематичен заради тоа што државата не гарантира за него. Тоа е прашањето од каде што сите корисници идни и сегашни ќе си го поставуваат и ќе бидат несигурни, заради тоа дали ќе можат да очекуваат редовна, навремена пензија од вториот и третиот фонд. Впрочем, лесно е да кажете, мислам дека не е во ред, како што реков, да се криете зад фактот дека Светската банка стои позади ваквите реформи. Светската банка стои позади многу различни типови реформи, кои што се спроведуваат во Централна и Источна Европа. Нема единствен рецепт. Ќе прочитате дека Латвија наместо да оди на развој на трите столба, се концентрира на подобрување на работата на првиот фонд. Ќе прочитате дека Словенија тоа на некој начин го прави. Ќе прочитате дека, дури и Светската банка инсистира на секој минимум услови што треба да бидат задоволени, за да можат реформите да бидат успешни. Па, тука стои дека е потребна соодветна големина и структура на вториот столб. Значи, прашање кое што и ние го потегнавме. Прашањето на контрола на надгледување мониторинг на овој фонд, што исто така беше покренато. Прашањето на администрација и водењето на овие фондови, првиот, вториот и третиот столб. Прашањето на политичка волја и транзициони трошоци, кое што исто така остана не одговорено. Прашањето на јавна поддршка, која што сега министерот вели дека е ужи во овој закон, меѓутоа, тоа не се базира на никакви податоци.

Препораките на сите организации, препораките и од други земји, од други искуства, велат дека пред да се спроведе ваква пензиска реформа, треба навистина да се спроведе и испитување на јавното мислење и кампањи кои што ќе ја убедат јавноста, дека е ова вистинскиот чекор за државата. Потребно е, а Светската банка дури и инсистира и предлага дека треба да се соработува заедно со синдикатите, што овдека беше апсолутно одбиено и од страна на потпретседателот и од некои пратеници во парламентарното мнозинство. Доколку немате некој консензус помеѓу различните социјални фактори и различните социјални структури, не можете да се надевате на успешност и т.н., се се тоа работи кои што треба да се завршат пред да се влезе во оваа реформа.

На крајот само да кажам дека, она што го изрече потпретседателот на Владата, а тоа е големи плати, големи пензии, или ваква

реформа во пензискиот систем и големи плати, не одат заедно. И, тоа е точно. Сите ризици треба да бидат вкалкулирани доколку се преземе таков ризик.

Меѓутоа, јас само ќе потсетам дека овие партии кои што денес учествуваат во Владата, беа тие што тврдеа дека се е можно, па дури и високи плати, реформиран систем, високи пензии и високи социјални трошоци и т.н. Сега, кога сте во позиција на потпретседател на Влада, односно сега кога сте во позиција на власт, сега увидувате дека тоа не е точно. Меѓутоа, граѓаните очекуваат тоа да го чујат, таа реалност, тие податоци и пред изборите. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

И благодарам на пратеничката Шеќеринска Радмила.

За збор се јави пратеникот Димитар Бузлевски.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитуван потпретседател на Владата, почитувани колеги.

Се обидов да ги прибележам забелешките кои беа презентирани пред Парламентот од потпретседателот на Владата и за дел од тие забелешки секако дека ќе има место во амандманската расправа и ќе биде таму добра прилика секој да ги брани ставовите, кои што се однесуваат конкретно на одредени решенија од законот. Тоа не е спорно. Затоа, според наша оценка ќе оцениме кога и на каков начин ќе се вклучиме во понатамошната расправа.

Но, сакам да истакнам нешто кое што мислам дека е особено важно, а кое што провејуваше низ настапот на потпретседателот на Владата, а се со цел да се одбрани овој предлог кој што е пред нас, со настап кој што има популистички пристап од страна на министерот и кој што со еден таков пристап сака да обвини некои кои што упорно работел на конструктивно разгледување на законските одредби, кои што се однесуваат на реформа на пензискиот систем.

Оттаму, не знам од која дискусија, јас се потрудив во текот на вчерашниот ден да ги сослушам сите дискусанти, министерот ударно се задржа дека провејувала овдека сигурно од страна на опозицијата, една теза дека опозицијата е против реформи, или како што кажа министерот реформи да нема. Или, понатаму разработена е оваа теза дека станува збор за ставови на опозицијата на линија на одлагање на реформите во пензискиот систем. Дури, да се квалификува

еден дел од присутните овдека дека, некои кон реформите се однесувале со опортунизам, почнувајќи од 1990 година.

Господа, мислам дека можете да најдете други аргументи да ги одбраните ставовите кои што ги предлагате, а не пред јавноста да кажувате дека, еве опозицијата е таква и како таква таа не се согласува со реформи во пензискиот систем. Или, кај нејзе има опортунизам кон реформите на пензискиот систем. Секој кој што имаше вчера прилика да сослуша, мислам дека му е јасно опозицијата е за реформи во пензискиот систем. Сега ќе ви кажам г-дине Стојановски пошто бевте присутни, опозицијата ги поддржува реформите во пензискиот систем, меѓутоа опозицијата не поддржува вакви реформи во пензискиот систем. И, тука има голема разлика.

Мислам дека многу јасни бевме вчера, а и јасно се определивме во расправата со поднесениот амандман од наши пратеници од опозицијата, кои што предлагаат еден мек приод кон реализација на реформите, а не радикални реформи. Колегата Нано Ружин објасни дека станува збор во овој закон за радикални реформи. Нашиот став е за мек однос кон реформите. А, зошто е нашиот став, покрај другото заради таков мек однос. Ќе ви прочитам.

Во вашиот материјал во прелиминарната верзија на програмата за економски развој и реформи во Македонија до 2003 година, доследно велите: "во Република Македонија се уште не се создадени услови, неопходни услови за почеток на радикална реформа во пензискиот систем, во правец на тростепен систем". Ова е извадок од прелиминарната верзија на програмата за економски развој. Ова е ваш материјал. Програма за економски развој и реформи на Македонија до 2003 година. Тоа е на Владата, тие беа достапни до нас и така пишува таму.

Значи, Вие сте одземале или експертите кои што ја изработувале таа програма, дека овој тип кој што се заговара, а кој што Ви е наметнат од страна на корпорацијата, која што ги правеше сите анализи тука во еден подолг претходен период е приод кон радикални реформи во пензискиот систем. Ние предлагавме, туку и јас предложив со оглед на искуствата кои што се присутни во земјите во транзиција да се погледне што е позитивна страна кај реформите, кои што таму се реализираат.

Па, меѓу другото посочив дека, а и вие на претходната расправа тоа го прифативте и од Ваша страна и од Ваши

пратеници од пратеници на позицијата, беше и потенциран како позитивен пример, примерот на Унгарија. И, кажав дека во Унгарија се реализираат реформи, меѓутоа се реализираа на еден мек приод, со тоа што во 1993 година се воспостави втор столб како доброволен столб. Се потврди дека тој доброволен столб е во функција на реформирање на пензискиот систем. И, кога се поставија сите правила на игра во целата пензиска сфера во 1998 година се премина на еден мек начин кон задолжително финансирање на вториот столб. И, јасно е, потврдени се резултатите таму и кај едниот столб и кај вториот столб. Бидејќи резултатите се мерат со доброволно пристапување на вработените кон тие столбови. А, тој доброволен начин беше евидентиран таму со бројка од 800 илјади. Вие знаете г-дине министер, дека тоа беше така тогаш таму. Така што не можете да кажете генерално дека опозицијата е против реформи, особено дека е опозицијата против вториот столб. Опозицијата е за вториот столб, меѓутоа тој да биде доброволен столб. Тоа го имаме предложено и со амандмани. И, тоа е еден приод кон реформи на пензискиот систем во Република Македонија.

Околу опортунизмот од 1990 година, па г-дине потпретседателе, Вие во самиот Ваш текст, кој што е во прилог на законот, кажувате дека со успех се реализирани реформите во пензискиот систем од 1990 година наваму и дека тие реформи кои што се перманентни во пензискиот систем во Република Македонија, доведоа во Република Македонија од 4.4% дефицит во однос на бруто домашниот производ на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, сега да имате 0,38% суфицит. Тоа е како резултат на тие реформи и оттаму не можете да препишете на оваа страна од оваа сала, дека тие опортуно се однесувале кон реформите на пензискиот систем. Не критикувате дека сме против одредбите за поместување на старосните граници.

Мислам дека тука треба да се разграничи тоа од нашиот предлог кој што го даваме, да се респектира стажот на осигурување. Затоа што, во многу тешка состојба ги доведувате со елиминирање на можноста да се пензионира вработен со наполнети 40 години работен стаж, поготово работници кои што работат во индустриски гранки, каде што условите за работа се потешки, од самата природа на работата.

Вие, со тоа го елиминирате тој услов за можно и идно пензионирање на сегашни таму вработени лица и не давате можност по

тој основ тие да се пензионираат, иако во земјите за кои што спомнавте дека е поместена старосната граница на условот за пензионирање, таква можност постои.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ: (Продолжение)

И во тие земји се дава можност за пензионирање по основ на стаж на осигурување. Тоа мислам дека е јасно и таа е една рестриктивна мерка која што некои вработени или поголем број на вработени ќе ја почитуваат доста јасно во Република Македонија.

Сосема на крај околу транзиционите трошоци.

Господине потпретседателе, се потрудив да изнајдам квантификации на транзициони трошоци, кои што нормално би ја прателе оваа материја, би го прателе законот. Вие немате квантификација. Јас не сретнав никаде, дури ни во вашиот прилог кон овој материјал што го добивме, кој што го имате насловено како финансиски план за транзиција на пензиски систем со два столба, немате квантификации. Секаде каде што се поставија реформи на пензискиот систем, секаде каде што се пријде кон реализација на тие реформи, тие квантификации се нужни. Дури денеска го слушнав од вас и нешто ново што е надвор од материјалот, дека планирате транзициони трошоци да ги покривате од суфицитот, кој што ќе се остварува во првата декада од функционирање на постојниот прв столб. Но, тоа во материјалот не е така насловено. Во материјалот кажувате дека ќе бидат сосема мали транзиционите трошоци, дека актуерските симулации тоа го потврдија, но дека и тие ќе бидат финансирани преку издавање на јавен долг, или пак преку воведување на даноци. Тоа го пишува во вашиот материјал за да денеска кажете дека дефицитот кој што ќе биде можен како транзиционен трошок го покривате од очекуваниот суфицит по првата декада од отпочнувањето на реформите на пензискиот систем.

Но, не е важно, важно е тоа дека вие немате квантификација, дека само површно кажувате дека ќе бидат сосема мали, подносливи транзиционите трошоци, без аргументација, без квантификација и дека тие транзициони трошоци ќе ги покривате на некои од начините за кои што се искажавте, или за кои прикажавте во материјалите.

Тоа фали во овој материјал и мислам дека би било премногу смело од вас да кажете дека опозицијата не е конструктивна кон овие предлози, т.е. да ја критикувате

затоа што се обидува низ една таква конструктивна расправа да придонесе во изработка на законски текст, кој што ќе биде применлив и поднослив за сите граѓани во Република Македонија.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам на господинот пратеник Бузлевски.

За збор се јави господинот пратеник Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, господин министер, почитувани колеги.

Мислам дека е сосема не соодветно аргументацијата за проектите што се нудат овде, мислам дека ова се случува по енти пат во Собранието, не се влече од соодветните биланси и проекти кои треба да се прават, туку дека единствената аргументација се влече од тоа дека некои се за реформи, а другите не се за реформи.

Мислам дека ова искажано од потпретседателот на Владата, е повеќе само од обид да се отргне вниманието од проблемот, кој денеска практично Собранието треба да го разгледува, за промени на Законот за пензиско осигурување, кој ќе се согласиме или нема да се согласиме, може да предизвика сериозни предизвици во финансирањето на пензиските осигуреници во РМ во иднина на тековните, а во подалечна иднина и на оние кои ќе паднат по вашиот предлог од септември 2001 година на удар.

Меѓутоа, она што мислам дека е најбитно е прво ние да дефинираме во Собранието, па дури и со овој Закон за пензиско осигурување, што се всушност реформите во РМ, па после да можеме да видиме дали е некој за или е против реформите што се спроведуваат.

Сакам веднаш да ви кажам ако реформите во РМ се она што вие го нудите како Влада на оваа држава, СДСМ е против тие реформи, затоа што сметаме дека не се во вистинска насока.

(Реагирање на потпретседателот на Владата од место).

Повелете, после можете да се изјасните, ние не ви дофрлавме на вас.

Се добива впечаток, а тоа мислам дека и ќе го аргументираме, дека Владата на РМ, овој пат изречено преку устата на господинот потпретседател на Влада, упорно инсистира на својата логика, дека реформи во РМ само доколку ние од месец во месец ги кастриме расходите во државата по сите

основи и на тој начин радикално ја намалуваме јавната потрошувачка. Дека тоа ќе го задоволи критериумот на спроведени реформи и особено со тоа ќе одиме со бел образ пред меѓународните финансиски институции.

Мислам дека конечно после година и пол владеење на оваа Влада, ние во таа насока имаме совршено јасна ситуација. Владата помислила, замислила и остварува реформи, кои значат дека сите фондови во државата треба по малку да се скратат и на тој начин ние всушност да ја усогласуваме нашата немоќ и тоа да го кажеме дека е реформа.

Ние во ова Собрание скоро две години не добивме ниту еден закон, со кој се поттикнува создавање на некаков нов доход во РМ. Сите податоци за 1999 година, кои сега ги добиваме од Заводот за статистика, укажуваат дека доходот во Македонија не се зголемува и Владата не мисли дека е тоа реформата. Што повеќе доод или аут пут во РМ, туку замислила дека дебалансот во РМ, извинете што ќе го покажам во услови на недостаток на други средства овде....

(Се обидува со раце да ја објасни ситуацијата).

На големата потрошувачка и малата понуда во Македонија нема да го достигне со едновременно смалување на потрошувачката и зголемување на понудата, туку само на тој начин што потрошувачката ќе ја симне на понудата. Тоа значи ако идната година понудата ни биде уште помала, Владата се замисли што прави, ќе ни понуди нов пакет на закони, на кои понатаму ќе не принуди потрошувачката во општеството да ја спуштиме, па ќе каже дека треба дополнително од здравството, дополнително од буџетот, дополнително од платите на сите вработени и дека така реформите на некој начин ќе ја легитимизираат немоќта на Владата, понудата на нашата економија да ја зголеми.

Господине потпретседателе, со оглед дека вие лично нас ни се обвршувате, да ви се обратам јас лично.

Јас имам полно разбирање за структурата на гласачите, кои вие и вашата партија ги претставувате во овој Парламент и во вашата Влада. Можам да замислам како вие пред вашите избирачи, со вакви реформи на пензискиот систем лесно поминувате, затоа што вие во вашата платформа не излеговте, ни на изборите и сега во Парламентот многу лесно излегувате со

ветувања кои одат во насока на здравство, пензии, плати, потрошувачка, доход и т.н. Вие најчесто се концентрирате на еден друг проблем. Проблем во врска со соседството, проблем со меѓунационалните односи, со образованието, така да мислам дека легитимитетот од тој агол не можете повеќе отколку нас од опозицијата минимум да го влечете, затоа што ние ако ништо друго голем дел од гласачите, помеѓу другото, вклучувајќи ги и другите два коалициони партнери во вашата Влада, го црпиме на ветувањата на јавната потрошувачка на една или друга насока.

Имам впечаток дека вие сте на некој начин, дозволете така да се изразам, опериран од ова. Едноставно, немате многу обврски пред вашите гласачи на ова поле. Многу лесно ветувате сешто што пред нашите гласачи, ќе помине тешко. Молам тоа да го имате предвид како Влада, (Господинот потпретседател на Владата реагира од место - јас ја претставувам Владата).

Знам јас, и јас ја претставувам РМ исто така по Уставот, меѓутоа вие ни го одземате тоа право пред едно 10 минути, кога разговаравте на говорницата.

Второ, кога веќе сте замислиле дека во Македонија реформите треба да се остваруваат на тој начин што континуирано ќе се кастри јавната потрошувачка и на секое ново намалување на производството или понудата на Македонија, вие ќе понудиме концепт, ако идната година малку паднеме, повторно помалку ќе трошиме. Мислам дека тука апсолутно е погрешен пристапот или е совршено добра немоќта на Владата да го исправи тој пристап. Едноставно, кога не може да понуди нешто повеќе, тогаш во секој случај може да понуди нешто помалку. Меѓутоа, кога и тоа би го земале предвид, ајде да видиме што се случува во 1999 година од вашите реформи, за кои со полна уста ја критикувавте опозицијата дека е против.

Според податоците од Заводот за платен промет и од Заводот за статистика во 1999 година, во која вашата власт имаше полн капацитет од 12 месеци, потрошувачката во нашата држава е зголемена за 11,6 милијарди денари. Тоа е 1/4 од Буџетот на РМ, во услови кога носиме Закони за ограничување на јавната потрошувачка и ограничување на потрошувачката, преку контрола на платите по механизмот кој го имаме како закон донесено, од тие 11,6 милијарди денари поголема потрошувачка во 1999 година споредена со 1998 година, да потсетам дека

инфлацијата беше на нивото од неколку проценти и не влијае на номиналното зголемување на потрошувачката, платниот фонд е зголемен за 5,5 милијарди денари во споредба на 1998 година, што е очигледен податок дека вие не можете да го контролирате тоа и платите одат нагоре.

Меѓутоа, она што повеќе загрижува, е наспроти законите за ограничување на јавната потрошувачка кои ние ги носиме, а вие ги спроведувате, зголемена е и јавната потрошувачка за 6,1 милијарда денари во 1999 година, споредено со 1998 година, така да сега кога вие нас ни се обраќате дека вашиот концепт за реформи претставува штедење во јавната потрошувачка (пензискиот фонд, здравствениот фонд и Буџетот), имајте предвид дека минатата година за 6,1 милијарда денари сте ја зголемиле јавната потрошувачка повеќе отколку 1998 година и тоа е по вашите логики квантификацијата за вашата реформска ориентираност. Од тие 6,1 милијарда денари 60% се во фондовите, значи темата за која денеска разговараме, а 35% е зголемување на буџетската потрошувачка. Дури, значи ако се прифати вашата логика дека реформите се кастрене на јавната потрошувачка, без концепција и до бескрај и на тоа ние се спротивставуваме, ние можеме јавно да ви кажеме дека податоците од владините институции говорат дека на овој таканаречен лош реформски курс вашата Влада и понатаму прави лоши резултати. Имате зголемување 6,1 и 5,5, вкупно 11,6 милијарди денари повеќе потрошени средства, отколку 1998 година. Во тие услови ние не можеме сега да прифатиме логика на Владата, иако ние континуирано ја зголемуваме јавната потрошувачка, во овој случај потрошувачката на пензискиот фонд, ние и понатаму упорно ќе тврдиме дека ние сега треба да го кастриме, а вие сте против тоа. Владата е таа која го зголемува фондот и неговата потрошувачка во 1999 година.

И уште нешто би сакал да кажам во оваа насока, во врска со реформската ориентација.

Господинот потпретседател на Владата во својство и со капацитет на министер за труд и социјална политика, точно пред една година на оваа иста говорница излезе и ни понуди реформски пакет за вработување, надлежност по законот и уставот кој спаѓа во вашиот ресор и вашата Влада. Тогаш бев исто волку силен во критиките на опозицијата колку што сте сега. И тогаш се секавам како бевте завртени на оваа страна и не уверувавте од петни жили

дека ние со Законот за поттикнување на вработувањето сме имале антиреформски чекор, дека тој бил за злоупотребување и дека тој не дава никакви резултати. Затоа вие тој ќе го укинете, парите нема да се трансферираат таму, а ќе го поттикнете вработувањето со други методи.

Резултат од тоа е дека поттикнувањето го нема, средствата од Буџетот се уште се трансферираат во Фондот за ПИО по други намени и за одржување на неговата ликвидност со Буџетот за 1999 и 2000 година, меѓутоа дека бројот на невработените се зголеми. Ние господине министер, односно потпретседателе, ако се секавате добро, 8 месеци водиме со вас дебата на секое ваше доаѓање овде еднаш конечно да ни го дадете бројот на невработените во РМ. Да го видиме ефектот од вашиот реформски Закон во вработувањето, за што имате уставна надлежност. Вие избегнувате да ни го дадете тоа, меѓутоа, ние ги добиваме податоците.

Во овој момент Македонија има 97 илјади невработени повеќе, од моментот кога вие ја преземавте улогата на реформатор во сферата на вработувањето во РМ. Тогаш не уверувавте дека ние сме против реформите, со иста ваква жестина. Сега имаме 350-тина илјади невработени наспротив 260 илјади кога вие го укинавте законот. Таа логика тогаш можеше за нас и вас да биде претпоставка и ние не можевме со таа логика аргументирано да разговараме, затоа што вие тврдевте едно, а ние тврдевме друго. Сето тоа беше во доменот на некоја претпоставка на Владата и наша. После 12 или 14 месеци таа претпоставка се квантифицира. Таа веќе не е претпоставка. Од ветените реформи во сферата на вработувањето имаме нови приближно 100-тина илјади невработени во РМ, кои вие и понатаму настојувате да ги прикриете од јавноста. Меѓутоа, тие се тие, 350 илјади невработени.

Тогаш кое е правото сега ние да ви поверуваме на вас наспроти повторно нашите тврдења, за кои од овде влечам логика дека можеби повторно имаме повеќе право, зошто да се ослониме на вашата претпоставка дека овие реформи, таканаречени реформи се добри, а ние нудиме анти реформи. Напротив, сите проекти, како што поминува времето ако вие ги нудите и вашата Влада во ова Собрание, после 7 - 8 - 10 месеци даваат добри резултати.

Од тука со полно право опозицијата има право да помисли дека наводните реформи кои вие ги нудите, не значат ништо друго, туку само тековно флукутирање на

Владата во ново настанатите односи. Не можејќи да го зголеми во општеството понудата, новиот доход она прибегнува упорно кон проектирано кастрење на јавните приходи во иднина, а во исто време, 1999 година ги зголеми за 11,6 потрошувачката, а само јавната потрошувачка 6 милијарди денари, а само пензискиот фонд добра половина од ова, што значи, дозволете ако зборуваме со податоците да се согласиме во едно дека реформите кои ги нуди Владата не се реформи, тоа се само поттикнати реформи за да успеете да го одржувате платниот биланс пред ММФ и тоа што ви се диктира од ММФ, што предлагате во вид на закони на ова Собрание не можејќи да го спроведете она што тие не ви го диктираат или не можат да ви го диктираат, или да ја урамнотежат понудата и доходот со стопанството во РМ. Во такви услови ни диктирате сега во пензискиот фонд зафати какви што не треба да се прават, не осудувате дека тие реформи се добри. На критиката наша кажувате дека тие реформи од наша страна се занемаруваат, а податоците за сите претходно преземени реформи од ваша страна укажуваат дека живиот песок во кој сте западнати се подлабоко загазувате.

Дозволете, во такви услови да не веруваме и дека овие реформи за вас навистина значат нешто што ќе ги стабилизира пензиските фондови на долг рок, туку значат моментално да преживеете. Исто така, би сакал по овој повод да кажам дека во РМ има закони за кои сте за или против. Сите амандмани се вториот пат, ако ги прифатиме амандмани кои во име на групата ги поднесе Гештаковски со уште неколку пратеници од СДСМ, тоа е вториот пат или ако сакате инверзно првиот и вториот. Третиот пат со букви колку ова напишани пред гласачите на РМ треба да се види на оваа говорница. Инаку, тој не постои, тој е имагинарен. Трет пат со прифаќање на сите закони кои се нудат во насока на тонење не постои. Постои трет пат ако имате принцип на понудавање на трет пат и ако го немате да прифатите власта или опозициониот концепт за пензионерскиот фонд. Ако го немате третиот пат не ве води никаде освен во Тајван.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на г-динот Поповски Никола.

За збор се јави г-динот Трповски Борислав.

Процедурално збор побара Наталија Марковиќ - Димова.

НАТАЛИЈА МАРКОВИЌ - ДИМОВА:

Почитуван г-дине потпретседателе, почитувани колеги пратеници, со оглед дека овде имаше многу критики и анализи на Закон за вработување, на Закон за ПИО и ретроспектива на тоа што се случуваше со Законот за вработување, некои статистички податоци околу вработувањата и околу сегашната Влада, околу министерот кому се обратија, јас ги замолувам пратениците од другата страна да се потсетат малку дека, ние не располагаваме ниту со тие податоци, со кои тие сега располагаат, уште повеќе имавме некои не објективни податоци што водеа кон вработување, но сите тие вработувања беа декларативни, што беа заведени само во Законот за вработување, а се сведуваа само на партиските рамки на вработување. Што значи, малку да се потсетиме и на тоа што значеше Закон за вработување и да не се критикуваат сите проекти и закони што ова Собрание ги донесува и кои, секако кореспондираат со Европската Унија, со она законодавство што ќе ми овозможи влез во ЕУ.

Што се однесува до третиот пат, најверојатно многу патишта Ве водат и Вие се уште не знаете кој е првиот, вториот или третиот. Така што во една таква изгубена атмосфера не можеме да Ви образложиме кој е третиот пат, но се разбира, има доволно време за да се види кој е третиот пат, кој е патот кон демократијата, кој е патот кон усогласување со ЕУ и законодавството што широко ќе ги отвори вратите на ЕУ. Тоа исто значи дека, после добивањето на резултатите од ваквата работа што сега не ја согледувате или не сакате да ја гледате или, уште повеќе сакате да ја ставите како параван на онаа работа, на која што не се потсетуваме сега во овој момент, тогаш нема повеќе место за коментари.

Ќе Ви оставиме да го видите третиот пат, да ги видите сите успеси што навистина ќе значи демократски процес и законодавство. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам на пратеничката Марковска.

Збор има Трповски Борислав.

ТРПОВСКИ БОРИСЛАВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, би сакал со дискусијата да наметнам една проблематика, што мислам дека и од страна на министерот за труд не беше доволно елаборирана, а мислам дека има многу суштинско значење во однос на реформата на пензискиот систем.

Уште во првата фаза на Предлогот за измена и дополнување на Законот за ПИО, имав одредена дискусија на тој план. Мислам дека тоа прашање заслужува посебно внимание. На крајот и на последните дискусии мислам дека беше речено, а тоа е прашањето на невработеноста, односно како Предлогот за измена и дополнување ќе се рефлектира на ова многу значајно прашање, во кое се наоѓа нашето општество, односно државата.

Бидејќи се работи за системски закон, ги опфаќа сите субјекти во државата. Сигурно дека едно од основните значења врз кои се темели и реформата во пензискиот систем, е прашањето на оптимумот, односно прашањето дали и колку е значајно тоа колку ќе имаме осигуреници, врз основа на кои ќе претставуваат основа за да може да функционира пензискиот систем.

За жал, имаме ситуација дека со предложените измени и дополнувања на законот, мислам дека ќе дојде до влошување на оваа состојба. Имено, само би ја спомнал измената на членот 5, во предложениот закон, со што се отфрла одреден став кој претставуваше услов за пензионирање и пензиски стаж. односно, 40 години за мажи и 35 години жена, пензиски стаж како основ за пензионирање. Ова сега се брише и со тоа мислам дека се стеснуваат условите за пензионирање, а од друга страна се создаваат уште поголеми можности за зголемување на бројот на невработените, ова посебно го акцептирам од аспект на искуствата во стопанството, каде имаме луѓе кои многу рано се вработуваат и за нив, единствен услов за пензионирање претставува пензискиот стаж, сега тоа се брише и се врзува само со годините на старост.

Од тие причини, мислам дека прашањето на невработеноста, е и те како значајно прашање и со овие измени мислам дека ќе се поттикне уште повеќе невработеноста, како значајно прашање во државата, бидејќи имаме млади, школовани луѓе, што треба допрва да се вработуваат. Со одредените измени, како што посочив во членот 4, фактички ќе имаме зголемување на бројот на невработените, наспроти тоа напоредно со овој закон, немаме нудење на нови решенија од аспект на зголемување на вработеноста. Тоа беше случај со претходниот закон што беше укинат, така што сега укинавме еден закон, не донесуваме напоредно нов Закон за поттикнување на вработувањето, а напротив, со измените во Законот за ПИО, поттикнуваме уште поголем

број на невработени, со решенијата што ни се нудат. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Трповски Борислав.

За збор се јави пратеникот Насер Зибири повторно.

НАСЕР ЗИБЕРИ:

Ова не е за третиот пат, туку за вистинскиот пат ќе говорам.

Не го гледам потпретседателот на Владата, но без оглед, јавноста веројатно не следи и должен сум да дадам одредени забелешки на неговото излагање.

Најпрво, мислам дека е крајно невкусно да се етикетира една партија или одредени партии за, против реформски курс кога е во прашање реформата на социјалниот сектор, односно конкретно системот за ПИО.

Дотичниот г-дин треба да знае дека, фактот што фондот за ПИО денес е солвентен, што не се задоцнува со исплатата на пензиите, што се вратија една -две пензии долг ги имаше кон пензионерите, фактот што се намали приливот на енормно зголемување на нови корисници на право на пензија, се должи токму на мерките што претходните негови колеги ги преземаа, па денес фондот е во таква состојба во каква е. А, од неговото стапување на чело на тоа Министерство, апсолутно до денес ништо не е преземено.

Ова е првиот чекор во овој правец и јас навистина го охрабрувам во напорите да се направи нешто позитивно во областа. А, кој е против реформи и кој не спроведува реформи, најмеродавно кажуваат меѓународните институции, должни да ги следат реформите во одделни земји и тука пред се ММФ, Светската банка, одделни сегменти на Советот на Европа и т.н.

Од сите тие оваа Влада има негативно мислење по однос на реформите.

Второ, кога г-динот министер зборува за "пес ју гоу системот" начинот на исплатата на пензиите, тој очигледно меша две работи, принцип на генерациска солидарност, со системот "пес ју гоу". Овој систем што значи собери придонеси и изврши исплата на пензии, има три основни принципи, меѓу кои е и генерациската солидарност, како што е принципот на праведност, како што е принципот на сигурност и т.н. Но, ќе има време г-динот да го разјасни во иднина.

Но, должен сум да кажам дека "пес ју гоу" системот во земјите со поголема вработеност и подобар сооднос на корисници

на пензии и осигуреници и те како е стабилен. Тоа го докажаа многу земји. Македонија не е тој пример и затоа мора да ги изврши овие реформи. Но, не било какви реформи и не реформи за кои денеска сме ставени пред ситуација да разговараме.

Инаку, апсолутно не се согласувам со него дека покривањето на транзиционите трошоци што ќе настанат веднаш по стапувањето на сила на овој закон, со првиот ново вработен од кој ќе се симнат 7% од придонесот за ПИО и тековно се поголем ќе биде тој џеп, што ќе се јави во Фондот за ПИО, дека можело да се покрива со суфицитот што ќе го покаже фондот. Навистина ни е неразбирливо како ќе има суфицит Фондот кога во исто време ќе продолжи да ги исплатува постојните пензии, а истовремено ќе прима помал прилив на средства, заради фактот што 7% од секој нов осигуреник или осигуреник кој од моментот кога ќе се изгласа законот, ќе изрази желба да се пријави во приватните пензиски шеми. Ова, навистина е нелогично, како може тој Фонд да има суфицит и од тој суфицит да се покриваат трошоците за транзиција. Тоа е едно.

Второ, нејасна ми е една работа по однос на пласирањето на средствата и апсолутно не го дела мислењето со него. Впрочем, времето ќе покаже, а тој тврди дека средствата заради не заживување на пазарите на капитал во Македонија, во прв план ќе се пласираат во форма на државни обврзници. Државните обврзници се најекстензивна категорија на оплодување на капиталот. Каматата од државните обврзници е најниска камата. Тргувајќи од тоа, нема шанси приватните пензиски фондови од каматата од државните обврзници, да можат да ги исплатат пензиите.

Оттука, овој начин на пласирање средства неминовно ќе доведе до крах. Од тука, веднаш треба да се размислува што треба да се направи на тој план и по однос особено на диверзификација на пласманите.

Конечно, да завршам со констатацијата дека, апсолутно не држат споредбите по однос на старосната граница, од причина што земјите што ги истакнува министерот, како што е Данска, со највисока старосна граница од 67 години, па беа спомнати Полска, Чешка, Унгарија и т.н., во сите тие земји векот на живот на граѓаните, далеку подолг од векот на живот во Република Македонија. Па, ако сакате и времето на користење на правото на пензија во РМ е далеку пократко, од времето на користење на правото на пензија во тие

земји. Тоа е едната разлика.

Второ, по однос на ова прашање, ќе беше многу упатно старосната граница веќе сега да се нивелизира и средината да се најдеше на 63 години старост мажи и жени, а со тоа воедно ќе се исполнеше и еден од условите на сите членки, претенденти за зачленување во ЕУ, од кои се бара во областа на социјалното осигурување мажите и жените да бидат израмнети по однос на условите за стекнување право на пензија, односно по однос на старосната граница, а не повторно да се враќаме на истото прашање.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Насер Зибири.

За збор се ајви пратеникот Мерсел Биљали.

МЕРСЕЛ БИЉАЛИ:

Господине потпретседателе, дами и господа пратеници, под претпоставка оваа материја по стручно и по одговорно да се анализираше, јас тука јавно ќе кажам дека се работи за сериозен и одговорен потфат од општ интерес, меѓутоа не сум сигурен дека е тоа така. Иако се сосема во право тие што кажуваат дека реформите се неопходни, јас мислам дека реформите се природни и императивни, и дека тука не верувам дека можеме да спориме околу тоа дали некои се за реформи или не.

Имено, искрено да ви признам, дури се чувствувам многу среќен што претставниците на сегашната власт го разбираат зборот реформа. Ова што го предлага; Владата, мислам дека е право на Владата и нормално и одговорно на Владата, а уште повеќе одговорност само на парламентарното мнозинство, ако не се земат предвид предлозите од страна на опозицијата оформени во вид на амандмани, тогаш е сосема нормално дека целокупната одговорност ќе ја сноси парламентарното мнозинство и Владата на Република Македонија.

Меѓутоа, што сакав јас посебно да кажам без да се повторува во однос на колегите кои кажаа конструктивни работи, еве и денеска. За мене е многу анатоно кога некој се повикува на некој меѓународен авторитет, било да се работи за финансиски авторитет од меѓународни димензии, како што е Меѓународната банка за обнова и развој и ММФ. Сето тоа како покритие, според моето убедување или за не можноста да се образложи тоа што се сака да се постигне или е во прашање недостиг на професионализам.

Тука веќе како рефрен два дена се повторува и од страна на предлагачот и од страна на пратениците кои се убедени дека треба да се поддржи овој предлог, дека одделни решенија од Предлог - законот се поддржуваат од страна на ММФ и Меѓународната банка за обнова и развој, а секому е јасно дека овие две институции, односно основната грижа на овие институции е да не дојде до дефицит во Буџетот или вод ругите јавни фондови. Значи, проблемот на јавната потрошувачка. Не е нормално да очекуваме некое поголемо знаење да инпортираме од овие меѓународни институции. Тие, имено нема никогаш да ви кажат како треба нештото да го правите. Тие ќе ви кажат нешто што не треба да го правите, а како треба, вие самите треба да си го знаете.

Во Предлогот се предвидува, таканаречениот втор столб, задолжителното приватно осигурување од 7%. Тоа претпоставува дека ќе се формираат приватни здруженија во областа на пензиското и инвалидското осигурување. И, никој тука не може да даде одговорност како ќе опстојуваат овие приватни здруженија што ќе се формираат.

Кога е сосема реално дека кај нас никако да профункционира пазарот на капитал, или општо да не кажам дека го снеса, никако да профункционира банкарскиот систем, пазарот со обврзниците и т.н. Значи нека ни каже предлагачот како тој мисли, односно како Владата мисли дека парите кои ќе се даваат во овие приватни здруженија ќе се умножат и како ќе се умножат при такви економски услови и при такви пазарни услови. Јас мислам ако некој успее реално и искрено да не убеди, навистина човекот заслужува да влезе и во историја и во научна фантастика. При наши услови економски и трговски јас мислам дека сосема е лесно да се пријавува огромен дефицит во Буџетот и секоја интервенција, можна интервенција да се покрие приватниот фонд, јас мислам дека таа сума би требало да биде неколку десетина милиони германски марки. И тоа ќе претставува своевидна катастрофа и во овој сегмент, а сметката пак ќе ја платат граѓаните кои го полнат Буџетот на државата.

И затоа мислам дека сето ова комплетно мене ми личи на играње руски рулет, кога или се се добива, или се се губи, или коцкање и тоа неминовно доведува до неизвесност. Имено, јас мислам дека немаме право воопшто да експериментираме и со ваквиот чувствителен сегмент, како што е

пензискиот домен, а најмалку, аналогно ние исто така значи експериментираме со луѓето, а тоа право воопшто го немаме, тој мандат воопшто го немаме и се прашувам зошто го правиме? Сакав да кажам дека не е во ред, ние секогаш кога треба да се служиме со авторитетот на Меѓународната банка за обнова и развој или ММФ да се повикуваме дека тие не поддржуваат и на вакви зафати, а тие веќе на неколку наврати многу сериозно даваат забелешки во однос на приватизирањето на општествениот капитал, па и другите економски сегменти, па ние остануваме сосема глуви во тоа.

Значи, мора да се сфати дека ние не треба да експериментираме при нашите економски услови кои ги имаме од причина што при нашава економија тешко можеме да кажеме дека сме имуни при можните и веројатно очекуваните удари од страна на лошата имплементација, или не одговорна имплементација во практиката. Тој луксуз можат да си го дозволат само државите кои имаат развиен економски систем, по најмалку тоа може да го прави Република Македонија. Дури и да се надеваме на некоја помош дури од страна на државите кои ние ги сметаме за економско чудо. Веќе е сосема јасно дека и тие држави веќе се повлекуваат од некои нивни потези, како што е на пример долар дипломатијата и т.н. Реформите според моето убедување и во овој сегмент да, меѓутоа мислам дека за тоа треба да се исполнат првенствено материјални и финансиски услови, затоа што секоја реформа особено во овој сегмент си има своја цена. А тука е цената огромна. И затоа јас мислам дека пред да се предлагаат овие реформи требаше да се вршат неопходни и сестрани професионални анализи за овој сегмент.

САВО КЛИМОВСКИ:

За збор се јави господинот пратеник Јордан Бошков.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Јас нема да должам, нема да зборувам на широко околу оваа тема која навистина ги засега лицата кои се во поодмината возраст на Република Македонија.

Сметам дека измени се потребни, сметам исто така реформите што ги нуди Владата имаат содржина. Мојата забелешка оди не во таа насока какви се овие реформи, туку повеќе во тоа како Владата ги пакува реформите и како ги принесува. Ние бевме сведоци на широки кампањи околу тоа да се купуваат домашни производи, еве сега и околу воведувањето на системот за плаќање

даноци според додадена вредност. Оваа тема заслужуваше да биде пошироко елаборирана, заслужуваше да биде присутна меѓу населението и соодветните места, дали тоа ќе бидат синдикатите како еден од социјалните партнери, дали тоа ќе биде асоцијацијата на пензионери или повеќето асоцијации ако ги има, исто така да бидат консултирани, а пак мислам и идните корисници на пензиското осигурување дали можат тоа да го поднесат. Јас сакам на големо да се дистанцирам од споредби со ситуации и решенија во други држави, било да се тоа држави од Западна Европа кои во меѓувреме се членки и во монетарната унија, било да станува збор за земји каде што трансформацијата од еден во друг општествен систем сепак оди со помалку болки, затоа што нашата реалност е сосема поинаква. Ако јас сакам да носам облека, одело, нормално е тоа да се крои за мене, а не тоа да биде според тоа како е кај други средено, па и јас такво одело да носам.

Од тука мојата забелешка до Владата е што немаше доволно јасност и јавност во презентирањето на реформиве за пензиското осигурување. Голема смелост е да се нудат измени кои ќе почнат да важат по долг период, на пример, десетина или 15 години и тука би имал јас на некој начин оправдување зошто можам и да гласам за законот. Бидејќи според сегашната наша реалност во Република Македонија финансиското работење сепак е на многу ниски гранки. Ние немаме ни солиден банкарски систем, а да не зборуваме за работењето со фондовите, инвестициони фондови мислам, а како пак тоа би изгледало конкретно при заштедата на населението за подоцна да може да црпи пензии, односно на некој начин да биде социјално осигурано, тоа е сосема нејасно. Понатаму, сакам да упатам една забелешка во поостар дух до Владата што сепак се случуваат и немили појави, а околу тоа се премолчува, а утре еден ден сите ние ќе бидеме пензионери. Ние сме изложени дури како пратеници од коалицијата, не сакам да споменувам и пратеници од опозицијата кои веројатно исто така се на некаков удар од медиумите, но и пратеници од мнозинството се изложени на психички линч. Владата и околу тоа прашање не се произнесува. Навистина со голема доза на воздржаност јас ќе го поддржам овој предлог, бидејќи негувам во себе надеж дека во Република Македонија ќе се создаде институционална рамка, навистина ваков конципиран систем за пензиско осигурување да фати место. Доколку пак во тој период до заживувањето, до зацртаното заживување на ваквиот пензиски модел, или систем за пензиско

осигурување не се обезбеди таква рамка, веројатно надлежните од извршниот дел, а и од законодавниот дел ќе можат дополнително да го променат.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Јордан Бошков за учество во расправата.

Дами и господа пратеници го заклучувам општиот претрес.

Ги молам сите пратеници да влезат во салата, а исто така и претставникот на Владата не го гледам, затоа што веќе ќе почнеме да дискутираме поединечно и амандмански.

Ги молам пратениците да влезат во салата. Потпретседателот е тука.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Пратеникот Александар Гештаковски поднесе амандмани на член 2 став 1 за бришење на алинеја 1 и за менување на став 2. За бришење на членовите 20, 21 и 22 и на член 27 за менување на став 1 по кои Владата не се произнела.

Пратеникот Александар Гештаковски поднесе амандмани за бришење на член 5, за менување на член 10 и на член 22 во новиот член 132-а по кои Владата не се произнела.

Пратеникот Димитар Бузлевски поднесе амандмани за бришење на член 14 и за бришење на член 15 по кои Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на член 2 став 1, за бришење на алинеја 1 и за менување на став 2, поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Амандманот не се прифаќа.

САВО КЛИМОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, јас мислам дека оваа реформа која се нуди во суштина со овој амандман, таа е правата реформа, бидејќи нуди сигурни, стабилни пензии. А втората реформа е реформата која ја нуди Владата.

Овој е клучниот амандман со кој сакам да објаснам, се предлага вториот столб, или столбот за задолжително приватно пензиско осигурување да се брише. Со

бришење на тој дел остануваат двата столба државниот столб на задолжително осигурување и доброволниот приватен столб. Од целокупната расправа во овие два дена, ние или немавме доволно аргументи, или не бевме доволно убедителни од страна на Владата и парламентарното мнозинство, да го убедиме да го прифати овој амандман. И со искажувањето на министерот за труд и социјална политика и наговестувањето од страна на парламентарното мнозинство, сметаме дека нема да биде поддржан, а тој уште еднаш ќе повторам е клучниот дел околу кој овие два дена се воде одредени расправи. Министерот во последното свое или завршно обраќање, веќе го прошири своето гледање од првото воведно излагање по овој дел и одредени нерасчистени позиции, или состојби ги дообјасни, но одреден дел извлече од неизречени од страна на нашите пратеници и од парламентарната група, но во тој дел сигурно со аргументите по овој амандман и по другите амандмани ќе ги расчистувам тие делови врз основа на стручност.

Што се случуваше во вториот дел. Во вториот дел од страна на позицијата во случајот опозиција, по овој амандман. Од нивна страна беа изнесувани ставови наместо аргументи и тоа, вие се секавате на вчерашниот ден, јас прво кажав во општиот дел за овој пакет на закони дека, немојте да ја донесувате во состојба, бидејќи во претходната фаза синдикатот се тврдеше против реформи, пензионерите се против реформи и секој оној што имаше допир со овој дел, животни прашања, секој има свој интерес да даде свој придонес кон една цел која е заедничка.

И на крајот што се случи, се случи од оваа парламентарна говорница да слушаме дека и опозицијата во овој Парламент не е, односно против реформи и во овој сегмент. Исто така се слуша дека опозицијата и другите учесници во средствата за информирање, вовеле хајка против реформите во пензискиот систем што во никој случај не е точно. Дури и слушнавме такви обвинувања дека имало стереотипни размислувања од страна на пратениците по овој сегмент, дури од денешнава седница сатанизација на приватизацијата, капитализмот, одамна расчистени поими дека сме вршеле сатанизација, па не сме сакале приватизација и слично, од одредени пратеници. Дури се кажа од еден пратеник дека сме имале деструктивни и нарцисоидни размислувања.

И она што вчера на вчерашната седница го истакнав дека, што е најлошиот дел за реформи во сите области и во оваа дека ова е договорено со ММФ, работеле стручњаци, работел пет години и тоа што ни е понудено е конечно крајно, ние ја носиме одговорноста и немојте да размислувате.

Господине претседателе, јасно ми е зошто овој законодавен дом и овој наш Парламент во овој состав има најнизок углед и доверба меѓу граѓаните што се презентира и во средствата за јавно информирање. Знаете вакви расправи по закон и законски проекти кои се од животен интерес на граѓаните, кои граѓаните сакаат да слушнат дека имаме различни мислења, се завршуваат како сите други одредени прашања, што имаат општо или политичко значење.

Затоа во тој дел јас и на вчерашната седница укажав и сакам пак да кажам овие се моменти по овие закони и наредните закони за работни односи, за осигурување па за здравствено кога ги спротивставуваме нашите политички опции, нашите програми и тука во овој случај имаше одредена расправа што сакам да ја коментирам, ние имаме едно видување, тоа е нашата политичка опција, тоа го нуди нашата програма, или платформа, го нуди и нашата предизборна програма. Додека другиов дел имаше друга политичка опција, имаше друга програма и друга платформа. Тука дали е чесно и морално од страна на пратениците сега особено од делот на коалиционото мнозинство, или на другиот дел, па знаете, ние сме хумани, повеќе хумани од вас, ние повеќе мислиме за народот, но извинете, не можеме да го спроведеме, или сега опозицијата ве фарба, или ви става четки, па може пензискиот систем, да бидат големи пензиите, па може да не се намали.

Знаете, тој дел ние како пратеници овде треба да излеземе и пред граѓаните и во оваа расправа. Тие се две опции што сакаме да ги споредиме и нудиме алтернативни решенија. Едното решение е ова, другото решение е кое го нуди Владата. Но, пак да се вратам на делот кој е со овој амандман, кој на почетокот го кажав и да објаснам или да дообјаснам, бидејќи во општиот претрес укажав што е клучниот дел во целокупната расправа во однос на нудењето на овој амандман. Овој амандман кој што го истакнав го укинува приватниот задолжителен пензиски фонд, во кој треба да се издвојуваат 7% од 20% од бруто личниот доход на сите вработени. Зошто го предлагаме тоа?

Пред се го предлагаме тоа, бидејќи мислиме дека во овој степен на економски развој на Република Македонија не се исполнети материјалните и нормативните претпоставки за спроведување на ваков модел на реформи во пензискиот систем, кое мора да го истакнам овде и пред сите парламентарци теоретски и практично има свои предности и тоа има големи предности врз основа на штедење, врз основа на издвојување да се издвојуваат средства, кои ќе го овозможат инвестициониот развој на Република Македонија. Се пласираат во друштва за приватно пензиско и тие ќе го овозможат развојот на Република Македонија. Тука не е спорно. Но, тие треба, основниот критериум е да се оплодуваат.

И сега изнесувањето од страна на министерот, новиот момент дека во првите години издвојувањето е точно и мене ми е јасно дека после септември 2001 година доколку влезе, тука сакам да истакнам дека во сила тешко може во овие услови доколку не овозможиме реформи во банкарскиот и да не зборувам, на пазарот на капитал, ние ќе бидеме сведоци овој Парламент дека во септември 2001 година ќе имаме пред нас закон со кој ќе кажеме: дејството се одлага за септември 2002 година. Имаме такви случаи и во претходните влади. Тоа е она што не се исполнети условите за пласман, оплодување и по 40 години да имаат сигурни пензии.

Вториот елемент е тоа што многу битно беше потенцирано, немаме целосно нормативно регулирање, што е точно. И министерот призна најдобро ќе беше за овој Парламент да имаме еден целосен закон, односно да го имавме законот како ќе се организираат и приватните, како ќе бидат осигурани, тогаш ќе ни беше многу полесно, но за мене тоа не е многу битно, бидејќи условите се диктираат овде. Тој во основа е важен битен закон за пратениците, но во основа е технички закон, нормативен закон врз основа на расположивите можности кои ги има државата.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:
(Продолжение)

Затоа се остава намерно од страна на Владата, до изградба на системот одредена можност да се донесат тие нормативи или закони. Но, другиот битен и најважен елемент е за пензионерите, сегашните пензионери и сега се слушаше, што не е ни точно дека никакво влијание нема да има овој закон, воведувањето на приватниот столб на сегашните пензионери што не е точно. Треба да кажеме - со влегување во сила во септември 2001 година, на ново

вработените, врз основа на претпоставките кои се во макроекономската политика и со она што се елаборира, околу 10 илјади ново вработени, камо да бидат и повеќе. Значи, околу 10 илјади ново вработени по сила на законот ќе влезат во тој систем и ќе им се издвојува 7%.

За разлика од тоа, на другата страна, кај сегашниот државен фонд и сегашните пензионери ќе има дефицит до тој износ. Точно, во првата година ако се 50 илјади, по 30 марки, на пример издвојувањето, тоа што јас зборував, ќе бидат 15 милиони марки. Тоа е оној дел на дефицитот што нормално ќе се создава кај државниот фонд. И сега слушнавме дека, јас морам да кажам дека министерот го разбрав точно и тој ќе дообјасни дека не може тој дел, суфицитот во првите, тој мислеше суфицитот после 25-тата, 30-тата или 40-та година. Јас така го разбрав министерот и во таа смисла може да кажува. Но, кој кажа дека во првата година овие средства, ќе се пласираат во државни обврзници. И во самиот финансиски план стои дека ние немаме пазар на државни обврзници и нема никаква логика парите кои се издвојуваат од граѓаните, наместо целта е да се пласираат на пазарот на капитал, да се остварува добивка и во тој дел да се капитализира. Ние зборуваме за капитализирање на овој приватен фонд. Што значи нема логика на надополнување.

Другиот дел, стравот и кај пензионерите и кај нас пратениците е во тоа што, како дефицитот кој првата година ќе биде мал, за кој што е и добиена согласност од ММФ, што е најбитното, како тој ќе се покрива. Не би сакал многу да се задржувам на тој дел, но тоа е кажано, од даноци, нема друго. Државни обврзници или продажба на имотот. Тоа е она што не ни дава сигурност, тоа е она што кај нас пратениците и стручната група и стручната јавност така да кажам, е она што ствара резерви.

Што нудиме со овој амандман? Нудиме зајакнување на државниот фонд, врз основа на солидарна одговорност, или генерацииска одговорност. Ќе речете како? Па така, реформите се почнати точно во 1993 година. Во тој период овој фонд имаше дефицит од 2.300.000. Државниот фонд не е самостоен фонд и тоа треба да го сфатиме. И сега од страна на Буџетот се трансформираат средства за земјоделските пензионери и за други пензионери. Се трансформираат средства од акцизите. Треба да го осамостоиме тој фонд, да ги обезбедува пензиите на сегашните пензионери. Тоа е основното. Другиот дел е да се наплаќаат

придонесите. Што значи со зајакнување на овој фонд и она што имавме една недоумица или недоразбирање кај одреден број.

Ние во овој период мораме да создадеме услови и овој државен фонд да излегува на пазарот на пари и капитал. Има можност. Тоа е со 15% од средствата кои се бараат од приватизација на секоја фирма. Мора да почне да учествува, па да видиме, она е тој дел што го бараме како ќе функционира. Дали тие средства ќе се оплодуваат, капитализираат, или некаде ќе се губат. Тоа е тој ризик на непостоење на овие услови.

Од друга страна, како го појачуваме тој дел. Го појачуваме со тоа што овозможуваме на приватен или доброволен капитален фонд. Секој граѓанин кој е осигурен во овој задолжителен, или кој не е осигуран може да извојува средства и тие средства по сите услови, кога ќе се формира тој фонд, да се пласираат на пазарот на пари. Тоа е она што сметаме дека во овој период е оптимално решение во однос на остварување на правата на пензионерите. Инаку би морал да укажам дека и ова е реформа. Точно е реформа, бидејќи во Европа имаше различни мислења и т.н. и потполно го поддржувам Бошков, ние спрема наша мерка треба да ги кроиме законите, спрема наши услови да ги димензионираме или моделираме. Во Европската Унија 88% и во други голем дел на земји главен носител и најтврдо е државниот пензиски столб. Таму, тој државен пензиски столб им овозможува на пензионерите 50% од платата на вработените, на просечната плата, а додека 12% припаѓа на доброволниот или на задолжителниот приватен фонд. Тоа е она што треба да им го кажеме на пратениците и доколку можам да ве убедам што е тешко.

Парламентарното мнозинство тврди да ние стоиме. Може да стојат но одговорност имаме сите. Но да бидеме сведоци, мислам дека во септември 2001 година ќе носиме закон за одлагање за наредните години, а во тој дел барем да работиме, бидејќи е јасно дека нема да биде прифатен амандманот, да работиме на другите два елементи, да не останеме пак во иста состојба. Тоа е државниот фонд и приватниот доброволен фонд. Пак ќе потврдам и сега во еден разговор со пратеници, би сакал да го потенцирам.

Ние донесовме во Република Македонија еден од најважните закони, кој без ниедна дискусија помина во Парламентот. Тоа е Законот за инвестициони фондови. Законот за инвестициони фондови, господа

пратеници, е основа за развој, не само на кредити или на директни инвестициони вложувања. Никој во Македонија на тоа не обраќа внимание. Без тоа нема пазар на капитал, нема пазар на пари, а нема ни реформа во овој многу важен дел.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Александар Гештаковски за дополнителните објаснувања, во врска со поднесените амандман.

Дали некој друг сака да се произнесе по ова прашање? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот и амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

За амандманот гласаа 32 пратеници, 12 се воздржани и 54 се против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот на член 2 став 1 за бришење на алинеја 1 и за менување на став 2, поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Отворам претрес по амандманот за бришење на член 5, поднесе исто така од пратеникот Александар Гештаковски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Амандманот не се прифаќа.

САВО КЛИМОВСКИ:

Дали некој бара збор?

Има збор пратеникот Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, сите амандмани беа елаборирани со "за", "против", "воздржани".

Овој амандман, само да ги потсетам пратениците се однесува на условите за стекнување право на пензија и ние со овој амандман го укинуваме членот 5 и ја враќаме работата во првобитна состојба, што важеше во периодот пред предлагање на овој закон.

Тоа е, во Република Македонија правото на пензија да се остварува со старосна пензија со 60 години жена и 63 години маж. По другиот основ 35 години работен стаж жена и 40 години маж. Со решението, во одреден компромис и во одредена расправа е дојдено, како едини услов за стекнување право на пензија е 64 години старост и 15 години работен стаж за маж, а за жена 62 години старост и 15 години

стаж. Знаете кој беа аргументите. Имаше доста. Министерот се обиде да ги дообјасни, кажувајќи во светот како е. Јас во мојот воведен дел кажав дека е различно во светот и дека овие услови се најдобри за Република Македонија, бидејќи во овој степен е најважното, овозможуваат и нови вработувања, нови придонеси на младите. Тоа е еден од битните елементи. Би сакал да укажам дека министерот кажа, немојте да мешате закони кои не се на дневен ред во овој Парламент и немојте да споредувате.

Јас кажав и во вчерашното мое излагање во Парламентот и денеска сакам да искам. Овој амандман има значај од уставно-правен карактер, бидејќи ова е системски закон. Овој закон се однесува на сите кои остваруваат право на пензија. Ние и Владата подготвува Закон за административно пензионирање, со кој ќе ги донесеме во не рамноправна положба граѓаните на Република Македонија. Тврдам доколку врз основа на сознанијата, не се булеварски. Владата бара податоци, трага по патиштата кое е најидеално решение. Но идеалното решение е да остваруваат право согласно овој закон, или технолошки вишок.

Сегашните наши сознанија се дека ќе се остварува право на пензија со 58 години. Тогаш овој закон ќе важи само за работниците во индустријата и земјоделството. Затоа сметам дека треба да се поддржи овој закон. Има уште многу образложенија и беа истакнати многу работи од голем број на пратеници по однос на овој амандман, како би можеле и понатаму да ги спроведуваме реформите и да функционира и државниот столб, а да имаме и нови вработувања.

Затоа уште еднаш ги повикувам пратениците од позицијата да го поддржат овој амандман.

САВО КЛИМОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот и амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

34 пратеници гласа за, 12 се воздржани и 50 се против.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот за бришење на член 5, поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Отворам претрес по амандманот за менување на член 10, поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Амандманот не се прифаќа.

САВО КЛИМОВСКИ:

Дали некој бара збор?

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Јас мислев дека министерот ќе прифати некој амандман, но бидејќи не прифаќа, пак сум принуден да се обратам на пратениците да се во тек за што одлучуваме.

Со овој амандман се менува членот 10. Што нуди. Нуди усогласување на пензиите со порастот на платите на сите вработени во РМ. Тоа е едно од најзначајните прашања кои беа елаборирани, растот на пензиите да е поврзан со растот на платите на сите вработени во РМ, по престанок на важење на Законот за плати и тоа за да одржат реална вредност на пензиите на еден воспоставен однос меѓу платите и пензиите. Затоа предлагаме овој амандман, што морам да истакнам дека овој и другите се целосно поддржани од Пратеничката група на СДСМ и договорани, иако јас ги поднесов и ги потпишав.

Амандманот, заради информирање на пратениците нуди натамошна разработка на тој систем, со тоа што доколку има пореметувања во порастот на платите на 5% или -5%, нуди свои регулативни решенија за регулирање на тој однос.

Затоа сметам дека тој амандман е издржан и треба да се поддржи. Најважното прашање за сегашните и идните пензионери, е да имаме едно балансирано усогласување меѓу растот на платите и расот на пензиите, за да се задржи нивото на живот на пензионерите.

САВО КЛИМОВСКИ:

За збор се јави пратеникот Насер Зибири.

НАСЕР ЗИБЕРИ:

Во прилог на поддржување на овој амандман сакам да го истакнам следното:

Досегашниот систем на поврзаност меѓу порастот на платите и пензиите досега се покажа како доста успешен и тоа од две причини.

Прво, евентуалното зголемување на платите директно влијае врз зголемувањето на пензиите што гарантира една минимална социјална сигурност. Од друга страна платите, заради евентуалното покачување автоматско на пензиите, досега беа држани под контрола. Доколку сега се овозможи

порастот на пензиите да не го следи порастот на платите, ќе имаме едно нагло покачување на платите, што во секој случај ќе го наруши системот на плати и рамката на буџетски средства предвидени за исплата на плата, а од друга страна ќе расте се повеќе дискрапанцата меѓу пензиите и платите, што во секој случај сметам дека не е добро.

Од тие причини сметам дека амандманот на Гештаковски е добар и тој треба да се прифати.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот Зибири.

Има збор господинот Благој Ханџиски.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Господине претседателе, целокупната расправа иако по се изгледа многу малку се разбирам во проблематиката, многу работи станаа појасни со аргументираниот пристап на сите учесници во расправата.

Што се однесува до амандманот, за кој што сакав да си го кажам мислењето, сакам да ве информирам дека се обидов да воспоставам контакт со претставници на повеќето земји кои имаат амбасади во РМ, со оглед на тоа што ова се прашања кои ги тангираат апсолутни сите граѓани и актуелните пензионери и идните пензионери, во врска со усогласувањето на пензиите со порастот на платите.

Морам да ви кажам најодговорно дека, ако не се прифати овој амандман најверојатно ќе бидеме единствена земја во која порастот на пензиите, нема на било каков начин да биде поврзан со порастот на платите. Таквото решение постои практично во сите земји. Разлики постојат само во однос на процентите. Некаде процентот на усогласување на пензиите со растот на платите оди со 50%, другиот дел зависи од растот на трошоците и т.н. Меѓутоа, решение да нема никаква поврзаност износот на пензии со растот на платите, практично не постои и ние, како ќе почне да се применува законот, со тек на поминување на неколку години, ќе дојдеме до се поголем расчекор помеѓу износот на пензиите и на овие што се сега во системот и на ти што ќе дојдат и порастот на платите. Да си посакаме да дојдат моменти кога ќе падне Законот за ограничување на плати, кога ќе почнат платите нормално да растат за сите вработени, посебно за оние во индустријата.

И ако остане ова решение без прифаќање на амандманот, ќе создадеме огромна разлика помеѓу пензиите кои заслужено во својот работен век, ги одработиле тие што се опфатени со системот

за пензии и платите кои ќе растат, затоа што немаме никаква врска на усогласување на пензиите со растот на платите. Мислам дека треба сериозно да размислиме овој амандман да се поддржи и да стане составен дел на законот.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на пратеникот Благоја Ханџиски.

Дали некој друг бара збор по расправата по овој амандман? (Никој).

Тогаш, го заклучувам претресот по амандманот и амандманот го ставам на гласање.

Ќе ве молам да гласаме.

42 пратеника се за, 15 се воздржани и 41 се против.

Се извинувам, значи 98 гласале.

Значи, не е усвоен амандманот поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Се сомневам во гласањето и барам поддршка од 10 пратеници за поединечно гласање.

САВО КЛИМОВСКИ:

Има поддршка од 10 пратеници.

Преминуваме на поединечно гласање.

РОКСА ГЕОРГИЕВСКА:

(Прилог на список за поединечно гласање).

СПИСОК

на пратеници во Собранието на Република Македонија, според азбучен ред на презимиња

1. ЈОНУЗ АБДУЛАИ	- не е тука
2. АБДУРАХМАН АЛИТИ	- за
3. АБДУЛА АЛИУ	- не е тука
4. МИЛОЈКО АНГЕЛОВСКИ	- за
5. СТОЈАН АНДОВ	- за
6. КИРИЛ АНДОНОВСКИ	- против
7. ЉУПЧО АНУШЕВ	- отсутен
8. АМДИ БАЈРАМ	- за
9. ФАДИЛ БАЈРАМИ	- против
10. ДИМИТАР БАТКОСКИ	- против
11. МЕРСЕЛ БИЉАЛИ	- не е тука
12. ВАЛЕНТИНА БОЖИНОВСКА	- против
13. ЈОРДАН БОШКОВ	- за
14. ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ	- за

15. АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ	- за	63. ИЛИЈА ПЕМОВ	- против
16. СЛОБОДАН ГАРЧЕСКИ	- против	64. ТИТО ПЕТКОВСКИ	- за
17. ВАСИЛ ГАЏОВСКИ	- воздржан	65. ЧЕДО ПЕТРОВ	- воздржан
18. МИХАЈЛО ГЕОРГИЕВСКИ	- воздржан	66. ТОМИСЛАВ ПЕТРОВСКИ	- воздржан
19. ТРАЈКО ГЕШОСКИ	- воздржан	67. ФИЛИП ПЕТРОВСКИ	- воздржан
20. АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ	- за	68. АЗИС ПОЛОЖАНИ	- за
21. ДАНИЛО ГЛИГОРОСКИ	- не е тука	69. СТОЈАН ПОПОВ	- не е тука
22. ПЕТАР ГОШЕВ	- не е тука	70. ЉУБОМИР ПОПОВСКИ	- за
23. СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ	- не е тука	71. НИКОЛА ПОПОВСКИ	- за
24. ЗАМИР ДИКА	- против	72. ИЛИЈА ПРАНГОСКИ	- за
25. ВАНЧО ЃОРГИЕВ	- не е тука	73. ИСМЕТ РАМАДАНИ	- за
26. ИЛИЈА ЃОРЃИЕВ	- не е тука	74. ЉУПЧЕ РИСТЕСКИ	- против
27. ФАТМИР ЕТЕМИ	- против	75. НЕНАД РИСТОВСКИ	- воздржан
28. ВАСИЛ ЕФТИМОВ	- против	76. НАНО РУЖИН	- за
29. НАСЕР ЗИБЕРИ	- за	77. ИЛЈАС САБРИУ	- за
30. ЉУБИСАВ ИВАНОВ - СИНГО	- не е тука	78. АЦЕ САЈКОСКИ	- против
31. МИРКО ИВАНОВ	- за	79. АСЛАН СЕЛМАНИ	- за
32. ИЛИЈА ИЛОСКИ	- за	80. БОРЧЕ СИБИНОВСКИ	- против
33. ДЕЛЧО ИЦКОВ	- против	81. ВАНГЕЛ СИМЕВ	- воздржан
34. НИКОЛА ЈОВАНОВ	- за	82. РИСТО СПАНАКОВ	- воздржан
35. ВЕСНА ЈОВАНОВСКА	- против	83. КРАЛЕ СПАНЧЕВСКИ	- против
36. МАРИКА ЈОРДАНОВА	- отсутен	84. ЃОРЃИ СПАСОВ	- не е тука
37. НАЗМИ КАДРИУ	- против	85. МИЛАН СТАВРЕВ	- воздржан
38. РАДОМИР КАРАНГЕЛЕСКИ	- не е тука	86. НАЌЕ СТОЈАНОВСКИ	- за
39. ЖАРКО КАРАЏОСКИ	- против	87. ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ	- против
40. МИТКО КИРОВ	- воздржан	88. ВОИСЛАВ СТОЈАНОСКИ	- против
41. ЛАЗАР КИТАНОСКИ	- не е тука	89. БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ	- за
42. САВО КЛИМОВСКИ	- воздржан	90. ЗЛАТКО СТОЈМЕНОВ	- против
43. СТОЈАН КОВАЧЕСКИ	- за	91. ВЛАДО СУГАРЕВСКИ	- не е тука
44. ЃОРЃИ КОТЕВСКИ	- против	92. ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ	- за
45. ЧЕДОМИР КРАЉЕВСКИ	- против	93. РИЗВАН СУЛЕЈМАНИ	- за
46. ИЛИЈА ЛАЗАРОВ	- не е тука	94. МУХАМЕД ТАИРИ	- против
47. ГОРАНЧО ЛАЗОВ	- против	95. АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ	- воздржан
48. АЛИРИЗА ЛОГА	- против	96. МЕВЉАН ТАХИРИ	- не е тука
49. БИЛАЛ ЉУТФИИ	- против	97. МИТКО ТИЛЕВСКИ	- не е тука
50. ВАСЕ МАНЧЕВ	- воздржан	98. ЃОРЃИ ТОДОРОВ	- против
51. НАТАЛИЈА МАРКОВИЌ - ДИМОВА	- за	99. РИСТО ТОДОРОВ	- за
52. ЃУЛИСТАНА МАРКОВСКА	- не е тука	100. ПАВЛЕ ТОДОРОВСКИ	- за
53. ДИСПИНА МАРКОВСКА	- против	101. ПАНДЕ ТОМОВ	- воздржан
54. ЗВОНКО МИРЧЕСКИ	- против	102. КОЦЕ ТРАЈАНОСКИ	- против
55. ДРАГАН МИТЕВСКИ	- не е тука	103. ГОРАНЧО ТРАЈКОВ	- против
56. ИЛИНКА МИТРЕВА	- за	104. ТАНАС ТРАЈКОВСКИ	- не е тука
57. КИРИЛ НАСТЕСКИ	- за	105. АЛЕКСАНДАР ТРПЕВСКИ	- против
58. РУБЕНС НАУМОВСКИ	- воздржан	106. БОРИСЛАВ ТРПОВСКИ	- за
59. ГОРАН НЕВЕНОВСКИ	- против	107. СЛОБОДАН ЌОСЕВ	- против
60. ЛАТИФ ПАЈКОСКИ	- за	108. ИЛИЈА ФИЛИПОВСКИ	- за
61. АЛЕКСАНДАР ПАНДОВ	- против	109. АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ	- против
62. ВАНЧО ПАНЧЕВ	- воздржан	110. ИЛЈАЗ ХАЛИМИ	- против

111. БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ	- за
112. СЕЈФЕДИН ХАРУНИ	- за
113. КАСТРИОТ ХАЦИРЕЏА	- за
114. БРАНКО ЦРВЕНКОВСКИ	- не е тука
115. МИЛАНЧО ЧЕРКЕЗОВ	- не е тука
116. ВАНЧО ЧИФЛИГАНЕЦ	- за
117. АРБЕН ЏАФЕРИ	- не е тука
118. ХИСНИ ШАЌИРИ	- против
119. АЛИЈА ШАХИЌ	- за
120. РАДМИЛА ШЕЌЕРИНСКА	- за

Дами и господа пратеници вкупно гласале 97 пратеници, за гласале 40, против 40, а 17 се воздржани.

Според тоа амандманот не е усвоен.

Отворам претрес по амандманот за бришење на членовите 20, 21 и 22, поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Амандманот не се прифаќа.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Г-дине претседателе, се јавив пред да се изјасни претставникот на Владата, согласно Деловникот, сметајќи дека ќе придонесам во расправата, а сега ќе одлучам да ги повлечам овие амандмани, бидејќи овие амандмани се во корелација, или се беспредметни, врз основа на претходниот амандман на член 2, кој не беше прифатен.

Амандманот II на членовите 20, 21 и 22 го повлекувам.

И амандманот III во членот 27 став 1, се менува и гласи, го повлекувам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Тогаш останува амандманот на член 22, во новиот член 132-а, поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Го молам претставникот на Владата дали го прифаќа амандманот.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Амандманот не се прифаќа.

САВО КЛИМОВСКИ:

Г-динот Гештаковски се јавува да го дообјасни амандманот.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Сметам дека овој амандман ќе биде прифатен, ако бидеме доследни на своите дискусии. Овој е дел од овој трет пат, бидејќи пратениците на ДА го подржаа. За

што се работи?

Се работи за задолжителниот капитален или приватен фонд, кој се издвојува од страна и на сите вработени по 20% од бруто плата, да се распределува 13% за државниот фонд, а 7% за приватниот. Тоа е решение во Предлог законот.

Овој амандман нуди друг начин на прераспределба. И тоа, 15% од бруто платите да одат во државниот фонд, а 5% да оди во приватниот фонд, затоа што задолжителното капитално пензиско финансирање, се воведува прв пат, за да го намалиме, барем ризикот. Да ги испробаме механизмите, овој сооднос и заменската стапка би добила друг сооднос, предлагаме ваков амандман.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам.

Дали некој друг бара збор да се вклучи во расправата. (Никој).

Во тој случај го заклучувам претресот по амандманот и амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Гласале 89 пратеници. 39 пратеници гласале за, 8 пратеници се воздржани и 42 пратеници се против.

Според тоа и овој амандман не е усвоен.

Отворам претрес по амандманот на член 27 за менување на став 1 ... овој амандман е повлечен.

Отворам претрес по амандманот за бришење на член 14, поднесен од пратеникот Димитар Бузлевски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Амандманот се прифаќа.

САВО КЛИМОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот за бришење на член 15, поднесен од пратеникот Димитар Бузлевски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

И овој амандман се прифаќа.

САВО КЛИМОВСКИ:

Еве два амандмани се прифатија.

Ќе Ве молам да бидеме сериозни до крај.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Прекинете со гласањето, процедурално Никола Поповски побара збор.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Господине потпретседателе, пошто и Вие гледам ми давате збор редовно кога седите во клупата (се мисли на Томислав Стојановски) почитувани пратеници, дозволете, согласно Деловникот да го пренесам не мојот став, туку ставот на пратеничката група на СДСМ, по законот кој денес е понуден. Се надевам дека ако надминам некоја секунда, нема да ми забележите.

Уште во дискусијата на господинот Гештаковски, која беше воведна во име на пратеничката група на СДСМ, по Предлогот на законот, ние ги соопштивме нашите позиции и изразивме волја законот да го поддржаме и да го гласаме, доколку во него се направат некои измени, кои ние ги понудивме во вид на амандмани. Тие ги образложивме и немам намера дополнително да зборувам по нив.

Сега, конечно расправата заврши, мнозинството во Собранието се изјасни во врска со сите амандмани и со жалење можеме да констатираме дека по три клучни позиции, министерот, Владата и мнозинството во Парламентот се изјаснија против. Само ќе ги повторам, а тоа се оние три позиции, кои на пратеничката група на СДСМ не и даваат можност, без измена на тие позиции во предложениот закон да гласа позитивно.

Прво, се воведува конечно со овој закон, иако со одложување до 2001 до септември пензиско осигурување со дури една третина, а и повеќе од 1/3 од средствата кои ќе се уплаќаат во пензиските фондови, како задолжително приватно осигурување, не на доброволна база, туку како законска обврска на секој осигуреник, но сепак не во фондови кои ги контролира некој од државните институции, туку се приватни институции.

Сметаме дека таа апсолутно не е во насока на позитивно реформирање на пензискиот систем, туку ќе придонесе да се влоши пензискиот систем во Република Македонија, особено да се влошуваат приходите на јавниот фонд, кои од 2001 за сите нови осигуреници ќе се полни со само 2/3 од досегашното полнење, за оние кои ќе ги фати одредбата за нивно осигурување во приватен фонд и тоа по сила на закон, а не по

сопствена желба.

Втората точка, која беше за нас клучна исто така, која министерот ја одби, е заострените услови за пензионирање. Значи, конечно мнозинството ги одби нашите амандмани за пензионирање на години со старост од 63 маж и 60 жена и ги воведо критериумите 62 и 64, апсолутно спротивно на реалноста во Република Македонија. Република Македонија не е држава во која имаме потреба од работна сила. Напротив, ние имаме огромен суфицит од работна сила, при што невработеноста е исто толку колку вработеноста во овој момент, нашата популација е апсолутно млада, значи природниот прираст на Македонија, еве од најголемите во Европа, тоа дополнително ја пумпа нашата работна сила секоја година со новородените, кои доаѓаат во категоријата на оние кои бараат работа.

Трето, нашата структура на работната сила апсолутно не е таква да овозможува да се цитираат примерите од Данска, каде што старосната пензија се пролонгира накај 62, 63, или 64 и понатаму години, затоа што сите знаеме дека структурата на работната сила во развиените држави е 2/3, па дури и 3/4 врзана со услужните дејности. Тоа се, пред се, дејности кои се базираат на употреба на интелектуалните способности на човекот, додека работната структура на нашата економија е работна структура која повеќе од половината се базира на примарните и секундарните дејности, земјоделието, рударството и индустријата. Во такви услови Република Македонија не може да го пролонгира и да го покажува основот за пензионирање, затоа што самиот факт дека структурата на работната сила е во најголем дел ангажирана во индустријата, земјоделството и рударството, овозможуваат да се влошуваат условите за пензионирање. Исто така, тој член од законот е насочен против непостојната, меѓутоа кога треба да има програма за борба против невработеноста, или да речеме, програма за поголемо вработување.

Третиот основ, е дека се одби амандманот овој на поединечно гласање, со кој баравме и понатаму судбината на порастот и усогласувањето на пензиите, да остане врзан со оние кои го пумпаат пензискиот фонд, во овој случај тоа се, ако ги исклучиме занемарливите приходи од страна на Буџетот, обврзниците, односно осигурениците на пензискиот фонд. И, од сега натаму знаеме дека во најголем дел тоа ќе се усогласува со статистичката категорија пораст на животните трошоци дадено од државните

органи.

Со оглед дека по овие три прашања имаме спротивставени позиции, со оглед дека ниеден од нашите амандмани во таа насока не беше ни од далеку ставен сериозно на разгледување, а сметајќи дека ваквиот нов пензиски систем, кој прави промени во постојниот пензиски систем, всушност, ќе придонесе во иднина не да се решаваат, туку да се продлабочуваат проблемите со пензискиот фонд во Република Македонија и да создаваат трауматични проблеми на евентуално на ново формираните пензиски фондови во Македонија, пратеничката група на СДСМ ќе се изјасни против таквиот закон.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам. Има збор г. пратеник Стојан Андов.

СТОЈАН АНДОВ:

Господине претседателе, сакам да искористам деловничко право да кажам како ќе гласаме ние припадниците на пратеничката група на Либералната партија.

Овој закон го сметаме за многу важен и закон кој ја пробува нашата спремност да одиме кон реформите. Се разбира, овој закон зафаќа многу значајни интереси на голем дел од населението. Мислиме дека овој закон е неопходен и треба тој да се донесе и мислење дека може неговиот текст и решенијата што ги содржи во себе, во дебатата овде можеа да се подобрат.

Затоа, за сите амандмани кои беа предлагани, посебно од опозицијата, а кои имаа за цел да се подобрат решенијата, ние гласавме. Мене и на сите нас ни е жал што тие амандмани не добија мнозинство и не пројдоа. Меѓутоа, мислам дека и ваков законот каков што е сега, ние би требало да го донесеме и ќе гласаме за, од причина што мислиме дека во текот на времето сите овие забелешки кои беа дадени, ќе можат да бидат внесени и да се исправат работите. А, не гласањето за законот и негово одбивање, сега би можело да доведе во сомневање целата наша спремност, да одиме кон реформите.

Затоа, ние ќе гласаме за.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот Стојан Андов.

Повторно пратеникот Никола Поповски се јавува процедурално, се уште сме во фазата пред гласањето.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Да, ова е процедурално и сметам дека господинот Андов, како и многупати досега во овој случај повторно како и многупати

досега, прибегна кон примена на, во овој случај, критериумот дисквалификација на сите оние кои имаат спротивставени гледања од Владата.

Јас ја разбираам неговата потреба да биде близок до Владата, во смисла на она тротоарче кој изиграва трети пат покрај автопатот, кој број еден и два, меѓутоа не дозволувам сите оние кои мислат поинаку, а тоа господинот Андов има намера да го размислува, да бидат дисквалификувани како сили, кои тој во својот говор ги истакна.

Затоа, едноставно, сакам да протестирам и да ги отфрлам таквите образложенија за нашите мотиви и не би сакал, се разбира, со истата методологија да кажам оној што прифаќа пак вакви решенија, со какви проблеми ќе ги соочи пензионерите во Република Македонија.

САВО КЛИМОВСКИ:

За збор се јави господинот Стојан Андов.

СТОЈАН АНДОВ:

Јас си го кажувам нашиот став за законот. Немав ништо против што својот став на нивната пратеничка група го кажува и господинот Никола Поповски.

Тој што се почувствувал како автопат и што погоден автопат од ова мое изјаснување како ќе гласаме, тоа е негов проблем. Но, вака како што реагира, очигледно е некоја тесна и слепа улица, не е автопат.

САВО КЛИМОВСКИ:

По трет пат Никола Поповски процедурално.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Господине претседателе, ова е реплика.

Јас немам ништо против, ако некој мисли дека е пат по кој може да оди секој.

СТОЈАН АНДОВ:

На Македонија точно и треба пат по кој може секој да оди.

САВО КЛИМОВСКИ:

Ќе Ве молам да бидеме сериозни и да констатираме дека никој повеќе не се јавува за збор, дека го заклучувам претресот и Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ќе Ве молам да гласаме.

Гласаа 102 пратеници. 67 пратеници гласаа за, 14 пратеници се воздржани и 21 пратеник гласаше против.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за изменување и

дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Почитувани дами и господа, со оглед дека концентрацијата опадна, а имам барање од некои претставници, не од целата пратеничка група на ПДП, веројатно и ПДП има некој консултации сега, денеска да ја прекинеме расправата, а да продолжиме утре во 11,00 часот по другите точки од дневниот ред.

Тие што гласаа сега, тие се сметаат за присутни и тие ќе можат да си земат дневница денеска.

(Седницата прекина со работа во 16,45 часот).